

Naročnina mesečna 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izdaja vsak dan s izjemo ponedeljka in dneva po prazniku. Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. J. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto

SCOVENECC

Gravissime perdite del nemico nella regione di Agedabia

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:
Nella giornata di ieri le forze motorizzate dell'Asse operanti nella regione a nord-est di Agedabia, hanno duramente battuto grosse formazioni corazzate inglesi infliggendo ad esse gravissime perdite: 38 cannoni e 96 fra autoblasti e carri armati, alcuni dei quali di recentissimo tipo americano, 13 aeroplani, un gran numero di automezzi, ingenti quantitativi di munizioni e materiali bellici risultano distrutti o catturati nella vittoriosa giornata. La sconfitta avversaria, le cui proporzioni tendono ad aumentare, è costata perdite estremamente limitate ai nostri reparti; quelle nemiche, dal 21 al 25 corrente, si riassumono in 118 pezzi d'artiglieria, 239 fra carri armati e autoblasti, 28 aerei, oltre 1000 prigionieri, materiali e automezzi in grandissima quantità.
Violente tempeste di sabbia hanno impedito alle aviazioni italiana e tedesca di prestare alle forze terrestri, nella battaglia, la possente cooperazione di giorni precedenti. Un «Hurricane» è stato abbattuto. Tre nostri velivoli non sono ritornati alle basi. Un importante convoglio è arrivato in Libia nonostante il violento ed insistente contrasto nemico.
Delle numerose navi che lo componevano, una, colpita, è successivamente affondata. Portava solo truppe le quali trasbordate nella quasi totalità sui cacciatorpediniere di scorta, sono ugualmente giunte a destinazione.
Nessuno degli altri piroscafi né delle navi di scorta ha riportato il minimo danno.
Un nostro sommergibile non è rientrato alla base.
Gli obiettivi di Malta sono stati attaccati con bombe di tutti i calibri provocando grandi incendi e considerevoli distruzioni.

Velika italijansko-nemška zmaga v Libiji

Hude sovražnikove izgube v bojih vzhodno od Agedabije — Auchinleckova slava je bila kratka

Vojno poročilo št. 603
Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:
Včeraj so motorizirani oddelki Osnih sil, ki delujejo v pokrajini vzhodno od Agedabije, med bitko z velikimi oddelki angleških oklepnih sil prizadeli sovražniku zelo hude izgube: 38 topov in 96 oklepnih avtomobilov ter tankov, med njimi nekaj najnovejšega ameriškega tipa, 13 letal, veliko število avtomatskega orožja, znatne količine streliva in vojnega gradiva je bilo uničeno ali zajeto na ta zmagoslavni dan. Nasprotnikov poraz, katerega obseg stalno narašča, je veljal naše oddelke izjemno majhne izgube. Sovražnikove izgube od 21. do 25. t. m. znašajo 118 topov, 239 tankov in oklepnih vozil, 28 letal, nad 1000 ujetnikov ter velike količine vojnega gradiva ter avtomat. orožja.
Veliki pešeni viharji so ovirali italijansko in nemško letalstvo, ki je prejšnje dni v bitkah sodelovalo s suhozemskimi silami, da jim ni moglo pomagati. Sestreljen je bil en «Hurricane». Tri naša letala se niso vrnila. Brez oizra na silovite in stalne sovražnikove napade je prispel v Libijo drug velik konvoj.
Ena izmed mnogih ladij, ki so bile v konvoju, je bila zadeta in se je potopila. Vozila je čete, ki so bile v celoti prenesene na nek rušilec, ki je spremljal konvoj in so prav tako dospele na svoj cilj.
Noben drug parnik in nobena druga ladja iz spremstva ni bila niti malo poškodovana.
Ena naša podmornica se ni vrnila v oporišče.
Naprave na Malti so bile obmetavane z bombami vseh kalibrov in so povzročile velike požare in znatno razdejanje.
Afriško bojišče, 26. jan. AS. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča z afriškega bojišča:

»Italijanski in nemški motorizirani oddelki napredujejo v področju Agedabije. Hitri in spretni napadi Osnih sil v sredo sovražnikovih vrst so uspeli in odrezali močne angleške oddelke od njihove glavnine. Italijanske in nemške čete so poleg že sporočenega plena zajele mnogo sovražnikovih tankov, popolnoma sposobnih za boj. Druga sovražnikova oklepna vozila so bila uničena. Med njimi je tudi nek nov ameriški 28-tonski tank. Italijansko-nemško letalstvo močno posega v boje na suhem. Osnal letala stalno napadajo sovražnika v strmoglavih poletih, ter kosijo njegovo pehoto in avtomobilske kolone. Sedaj delujejo italijanski in nemški mobilni in oklepni oddelki že daleč vzhodno od Agedabije. Uspeh in pogum Osnih vojsk je zelo preplasil nasprotnika, ki je imel velike izgube in se je moral začeti umikati. Ti uspehi so preobrnil sovražnikov načrt, zbrati okoli Agedabije velike količine vojaštva in obkoliti Osnal sile, ter nato napredovati naprej proti Sirti.
Monakovo, 26. jan. as. Monakovo časopise piše o italijansko-nemških uspehih v Libiji in pravi, da je bila slava generala Auchinlecka zelo kratka. »Münchener Neueste Nachrichten« piše, da je angleško poveljstvo zbralo znatne sile med Agedabijo in El Agheilo za novo ofenzivo, ki naj bi v kratkem času privedla Angleže do tunizijske meje in izbrisala osno vojaštvo iz Severne Afrike. Toda v trenutku, ko je svet pričakoval ta veliki odločilni napad, je presenečen videl, da je italijansko-nemško poveljstvo zapovedalo protinapad, ki je postavil v 48 urah ves položaj na glavo. Brez prerokovanja se lahko reče, da je

bila zmaga pri Agedabiji velik udarec za Angleže in anglosaksonsko propagando.
Rim, 26. jan. AS. Poročilo iz Kaira potrjuje, da je na fronti v Cirenaiki v teku zelo zmedena borba na širokem bojišču v pokrajini okoli Antelata. Poročilo ne dodaja nikakih podrobnosti. Sicer pa so nepotrebne, ker ves svet ve, da, ako angleško visoko poveljstvo govori o zmedi, to pomeni, da takrat angleška vojska dobiva udarce.
Rim, 26. jan. as. Odlični uspehi protiofenzive, ki so jo izvedle italijanske in nemške sile v Cirenaiki, so vzbudili velik odmev v tujašnem časopisju. Pišejo, da je imela italijansko-nemška zmaga grozne posledice v angleškem javnem mnenju in da londonski tisk sam ne ve, kako naj tolmači to sramoto.
Lisbona, 26. jan. AS. Poročila iz angleškega vira pravijo, da je imela Malta v zadnjih 24 urah 14 zračnih napadov. Iz iste strani se je izvedelo, da je bilo povzročene mnogo škode. Osnal bombardniki pa niso imeli nikakih izgub.
Berlin, 26. jan. AS. »Völkischer Beobachter« z velikim zanimanjem spremlja potek bitke v Libiji in piše, da je več kot razvidno, kako se sedaj razblijene vse visokodoneče Churchillove trditve. Angleški ministrski predsednik je med drugim okrog 20. novembra, to je deset dni po začetku angleške ofenzive, dobesedno izjavil, da so dobile čete generala Rommela milostni udarec. Zopetna osvojitve Agedabije pa je še enkrat pokazala, koliko smemo verjeti besedam ministrskega predsednika, ki je navajen prodajati medvedovo kožo, preden je ta ubit.

Vojni položaj na Daljnem vzhodu Japonci napredujejo na vseh bojiščih

Tokio, 26. jan. as. Pokrajina, kjer se sile ameriškega generala Mac Arthura upirajo na polotoku Batangu, se nahaja ob vzhodni gorovja, ki predstavlja mnogo ovir, ker je polno širokih gozdov in starih velikih dreves, ki so kar najbolj naravne in izdatne barikade za obrambo. Na nasprotni strani pa so Japonci na mnogih krajih sredi samega peska. ki jih ovira pri vojskovanju. Japonske in ameriške bojne črte so v gozdu zelo blizu druga drugi in boji sestojijo po večini le iz posameznih napadov. Zelo dobro se da uporabljati taktika zakrinkavanja.
Manilla, 26. jan. AS. Japonske čete so v spremstvu letal zasedle nekaj sovražnih postojank ob vzhodni gore Natis na polotoku Batangu.
Malajsko bojišče, 26. jan. AS. Japonske predstraže, ki delujejo na srednjem odseku Malajskega polotoka, nevdružno napredujejo proti jugu in pade pred seboj Angleže, ter so prispale dva kilometra južnovzhodno od Kluanga, važnega železniškega križišča, ki leži 100 km severno od Singaporeja. Druga japonska kolona, ki prihaja iz Yonkenga, je prispela 4 km severovzhodno od Ayeitama. Samo na zahodnem odseku malajskega bojišča so Japonci zajeli med 15. in 24. januarjem 1097 vojakov, 9 poljskih topov, 24 težkih in 109 lahkih strojnic, 11 oklepnih avtomobilov in 10 tankov, 296 prevoznih avtomobilov itd.

panska nima sovražnih namenov zoper avstralsko ljudstvo, toda boriti se mora proti vladnim voditeljem, ki so odstopili važna oporišča Združenim državam ter s tem potrdili svojo voljo, da hočejo ograjati življenje Japoncev. Združene države ne morejo pomagati Avstraliji in Japonska je pripravljena podpreti novo neodvisno Avstralijo, če bodo Avstralcji razumeli odkrite japonske namene.

Boji so že blizu Avstralije

Saigon, 26. jan. AS. Prvič iz avstralski zgodovini so se v pretekli noči avstralski vojaki borili na majhnem vulkanskem otoku Bougainville blizu avstralske celine.

Letalski ogenj na Rangoon

Bojišče v Birmi, 26. jan. AS. Kakor včeraj, so japonska letala tudi danes znova napadla letališče v Rangoonu in uničila 10 sovražnih letal. Po hudih zračnih bojih s kako deseterico sovražnih letal so japonski piloti sestrelili tri angleška letala vrste »Curtiss«. Brez oizra na nevdružne protiletalske ogenj, so Japonci bombardirali letališče, kjer so na tleh zažgali en bombnik, več drugih pa so uničili in poškodovali. Vsa japonska letala so se nepoškodovano vrnila na svoja oporišča.

Indija zahteva popolno neodvisnost

Rim, 26. jan. AS. Pri neki demonstraciji, ki je bila včeraj ob priložnosti proslave dneva neodvisnosti, je indijska liga izdala poziv, naj angleška vlada takoj prizna popolno neodvisnost Indije. Poziv zahteva od vlade, naj takoj začne z indijskim narodnim kongresom pogajanja za ustanovitev začasne vlade. K temu predlogu je izjavil Harry Pollit, da bo Anglija po zmagi v sedanjih vojni morala spremeniti svojo indijsko politiko. Na Japonskem je že ustanovljen odbor za osvoboditev Indije. V Bangkoku se že sestavlja indijska armada, v katere vrste se stekajo vsak dan novi dezertarji, ki prihajajo iz Indije, da bi se borili proti Angliji.

Debata v angleškem parlamentu

Rim, 26. jan. AS. V obeh zbornicah angleškega parlamenta bodo debatirali o vodenju vojne. Debata v spodnji zbornici, ki bo trajala cele tri dni, bo ena najvažnejših od sestave sedanje vlade sem. Debatu bo pričel Churchill s svojim govorom. Churchill se še ni odločil o nasvetu konservativne stranke, da naj vlada zbornici ne stavi vprašanja zaupnice, da bi dala tako večjo svobodo debati in tozadnemu glasovanju.

V Nemčiji proslavljajo Friderika Velikega

Berlin, 26. jan. AS. V vseh nemških pokrajinah so včeraj vse narodnosocialistične organizacije slovesno praznovale 230. obletnico rojstva Friderika Velikega.

Švedi so občutno skrčili avtomobilski promet

Stockholm, 26. jan. AS. Na Švedskem imajo vsega 160.000 zasebnih avtomobilov. Zaradi pomanjkanja pogonskih sredstev pa 140.000 teh avtomobilov ne more obratovati.

Boji na vzhodu se nadaljujejo

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 26. januarja: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:
Na vzhodu se boji nadaljujejo.
Na pomorskem področju so vojna letala poškodovala v pretekli noči zahodno od Pembroke večjo tovorno ladjo z bombnim zadetkom tako težko, da je računati na potopitev. Nadaljnji nočni napadi nemškega letalstva so bili usmerjeni na neko pristanišče na jugozahodni obali angleškega otočja.
V Severni Afriki nemško-italijanski oddelki zasledujejo pobitega nasprotnika in so mu v hudih bojih prizadejali nadaljne težke izgube v ljudeh in materialu. Samo včeraj je bilo uničenih ali zaplenjenih 96 tankov, 38 topov in številno drugo vojno gradivo.
V Sredozemskem območju so nemška bojna letala severno od Tobruka napadla skupino angleških ladij in so zadela neko lažjo križarko.
Pri nekem dnevnem napadu nemških bojnih letal na letališče Halfar na otoku Malti so zadela bombe letalske lope in razpostavljena letala. V zračnih bojih so nemški lovci sestrelili osem angleških lovskih letal, sami pa niso imeli nikakih izgub.
Berlin, 26. jan. AS. »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše o vojaškem položaju na vzhodnem bojišču in pravi med drugim:
»Izguba nekaterih desetih kvadratnih kilometrov ledenih planjav na vzhodnem bojišču nima velikega pomena. Fronta tudno drži. Po mnogih preizkušnjah, ki jih je fronta prestala te tedne, ne more nihče dvomiti v njeno odpornost in trdnost. Moskva ve, da gre za vse, ve, da je ta zimska drama glavni činitelj velike svetovne borbe. Anglosaksonci imajo prav, ko govorijo o Stalinovi uri. To je res ura rdečega diktatorja. Ura,

v kateri je razumel, da boljševiška svetovna revolucija v njej ali zdaj zmaga ali pa je mrtva za vedno. Zato se Stalin skrajno in obupno trudi: zadnja ura Stalinova je ura najtršega odpora Evrope. Ob ugodnem trenutku bo ta ura postala ura Evrope in Nemčije tista, ki bo določila ta trenutek.«

Črni dan za sovjetsko letalstvo

Berlin, 26. jan. AS. Sovjetsko letalstvo še nadalje dobiva na vzhodni fronti občutne udarce in velike izgube. Včerajšnji dan je bil posebno črn za rdeče letalstvo. Kakor se je izvedelo iz verodostojnih virov, je izgubil sovražnik skupno 34 letal. 21 jih je bilo sestreljenih v letalskih bitkah, 4 pa je sestrelilo nemško protiletalsko topništvo. Ostala letala so bila uničena na tleh. Nemško letalstvo je istega dne izgubilo samo 4 letala.

Siam v vojni z Združenimi državami in Ameriko

Tajska se bo do konca borila ob strani Japonske

Bangkok, 26. jan. AS. Zastopnik tajskega zunanjega ministra je izjavil, da je Tajska napovedala vojno Združenim državam in Angliji.
Bangkok, 26. jan. AS. Okrog stotisoč siamskih vojakov, zbranih na meji Birme, je dobilo povelje, naj skupno z Japonci napadejo Birmo, in to takoj, ko je Tajska (Siam) napovedala vojno Angliji in Združenim državam. Tajski poslanik, Tejjir Hubokami, je izjavil, da je Tajska pripravljena boriti se proti dvema plutokracijama do konca ob strani Japonske. Sedaj, ko je tudi Tajska združena z Japonsko, da bi uničila anglosaksonski vpliv v Vzhodni Aziji, tudi ona sodeluje v križarski vojni za

gmočno in moralno odrešitev vseh narodov na tem področju. Tajska vojna napoved, tako je zaključil poslanik, ima silno važen pomen v času, ko je usoda Singaporeja in Rangoona že zapečatena.

Argentina ne bo prekinila diplomatskih odnošajev z državami trojne zveze

Buenos Aires, 26. jan. as. Podpredsednik republike, Castillo, je izjavil dopisniku lista »Noticias graficas«, da lahko izrazi svoje veliko zadoščenje nad uspehom na konferenci v Rio de Janeiru in je dodal, da je Argentina izjavila že v začetku in da potrjuje tudi za bodoče, da ne bo šla v vojno, niti da ne bo prekinila diplomatskih odnošajev z državami trojne zveze, čeprav je pripravljena za utrditev solidarnosti ameriške celine.

Nova angleška kršitev španske nevtalnosti

Madrid, 26. jan. AS. Pri Cadixu je bila z novim nasilnim dejanjem zopet kršena nevtalnost španskih obmejnih vod. Španski trgovski parnik »Navemare«, ki je prišel iz Amerike in je vozil železnjare, je bil potopljen od neke podmornice, za katero je verjetno, da je bila angleška. Celotna posadka je izgubljena. V Španiji so zelo ogorčeni zaradi vesti o tem novem angleškem nasilstvu in zahtevajo, naj vlada vložil oster protest v Londonu.

Japonski uspeh proti Čangkajšku

Sanghaj, 26. jan. AS. Japonci so dosegli nov uspeh z ofenzivo v Honanu, kjer so zapodili v beg celo kitajsko divizijo in zaplenili mnogo vojnega gradiva. Druga bojišča na katerih se Japonci bore, so v pokrajinah Jünnan, Kwangsi, Kiangsi in vzdolž Kantona in Hankova. Čangkajškove sile, ki naj bi pomagale Angležem, se zato morajo obupno umikati, ker se niti v Kitajski sami ne morejo braniti pred Japonci.

35.928 mrtvih. Zaplenjenega je bilo mnogo orožja in drugega vojnega materiala.

Krivi poraza pri Pearl Harbourju pridejo pred sodišče

Lisbona, 26. jan. AS. Ameriški tisk je na veliko objavil izid preiskave o vojaškem polomu na Pearl Harbourju. Zvedelo se je, da bosta admiral Kimmel in general Short, ki sta kriva poloma, prišla pred vojaško sodišče. Časopise predvideva, da bosta oba vojaška poveljnika obsojena na smrt.

Tudi na gospodarskem in finančnem polju tesno sodelovanje med Italijo in Nemčijo

Minister Funk in guverner Azzolini o bodoči gospodarski in socialni politiki

Berlin, 26. jan. AS. V čast guvernerja italijanske narodne banke dr. Vicenza Azzolinija, ki se sedaj nahaja v Berlinu, je priredil predsednik nemške državne banke, minister Walter Funk v nekem velikem berlinskem hotelu sprejem, ki so se ga udeležile visoke osebnosti političnega in gospodarskega življenja v Nemčiji, zastopniki nemških obojestranskih sil in italijanskega veleposlaništva, kakor tudi japonski bančniki. Ko je prisrčno pozdravil italijanskega gosta, je minister Funk podčrtal potrebo po skupnih direktivah in načrtih med Nemčijo in Italijo, da bi se tako čim bolj okreplilo vojno gospodarstvo in vojne finance. Dejstvo, da vlada med obema državama ideološka in politična skupnost, je najboljša jamstvo za aktivno in tesno sodelovanje na polju finančne in denarne politike.

Lira in marka sta že več let zelo trdni. Denar

Osnih držav je obdržal svojo polno vrednost navzlic velikim težavam financiranja vojne. Trgovski promet med obema državama je zadnja leta vedno naraščal. Obisk predsednika italijanske narodne banke predstavlja zato novo dobo v razvoju gospodarskih in finančnih odnosov med obema državama ter v izgradnji novega reda za denarstvo v Evropi.

Guverner Azzolini se je zahvalil za lepi sprejem in je izjavil svoje zadoščenje nad popolno istovetnostjo, ki se je pokazala med pogovori v Berlinu. Ko je prešel na naloge, ki jih hoče izpolniti Osnih državi na osnovi gospodarske in finančne evropske avtarkije, je nato guverner Azzolini govoril o socialnih pogledih, s katerimi ne bo nikdar več v nasprotju gospodarska in finančna politika fašistične Italije in narodno socialistične Nemčije.

Hud mrz po vsej Evropi

Sofija, 26. jun. AS. Meteorološka postaja poroča, da je vladal zadnje dni tam mrz, kakršnega že zadnjih 50 let ne pomnijo. V Sofiji je bilo 29 stopinj pod ničlo, v vzhodnih bolgarskih pokrajinah pa 35 stopinj pod ničlo. Veliki pasovi eromorske obale so zamrznjeni.

Carigrad, 26. jan. AS. Zaradi velikih neviht je reka Asi poplavila mnogo vasi in del mesta Antiohija. Takoj so pričeli z reševalnimi deli. 11 hiš je podrih. Število žrtev doslej še ni znano.

Budimpešta, 26. jan. AS. Tudi tu na Madžarskem je vladal zadnje dni velik mrz. Termometer je padel 30 do 35 stopinj pod ničlo. Zaradi mraza je prišlo celo do železniške nesreče na postaji Szekesfehervar.

Stockholm, 26. jan. as. Mrzli val divja tudi po Švedski in Danski. V Stockholmu je padel toplomer večeraj na 30 stopinj pod ničlo, česar ne pomnijo zadnjih 50 let. Promet je bil ukinjen zaradi ledu. Avtomobilom so popolnoma zmrzli radiatorji.

Iz Srbije

Srbski kmetijski minister na inšpekcijskem potovanju. Srbski kmetijski minister dr. Radosavljevič se je prejšnji teden mudil na inšpekcijskem potovanju po Srbiji. Med drugim je obiskal tudi nizko kmetijsko šolo v Kragujevcu ter je na licu mesta dal vsa potrebna navodila za modernizacijo te šole. Povsod se je minister zanimal za stanje jesenskih posevkov, ki jih je v Srbiji zaradi znanih dogodkov zelo malo ter bodo morali ljudje v glavnem sejati pšenico in ostalo žito šele spomladi. Tudi v tem pogledu je minister dajal povsod navodila za čim boljše obdelavo vsega razpoložljivega zemljišča.

Prenašanje življenjskih potrebščin iz kraja v kraj strogo prepovedano. Zaradi pravične in enakomerne razdelitve živil med vse prebivalstvo, je srbska oblast prepovedala prenašanje odnosa odnosa živil iz enega kraja v drugo mesto.

Prestop zdravnikov iz državne v občinske službe. Srbska vlada je na predlog svojega ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje izdala uredbu o državnih zdravnikih. Po tej uredbi lahko državni zdravniki prestopijo z isto grupo tudi v občinsko službo. Občinske uprave pa lahko zadrže v službi kot zdravnice tudi ženske, če nimajo na razpolago zadostnega števila moških zdravnikov.

Ustanavljanje državnih računovodstev. Srbski finančni minister je izdal pravilnik za izvajanje uredb o ustanavljanju državnih računovodstev. Po tem pravilniku so pričeli ustanavljati državna računovodstva pri vseh državnih uradih.

Vsaka hiša v Zajecarju je pripravila za praznike paket za srbske vojne ujetnike v Nemčiji.

Ruska kadetska šola zopet odprta. Rusi v bivši Jugoslaviji so imeli v Beli Cerki svojo kadetsko šolo. Srbsko časopisje sedaj poroča, da je ruski kadetski korpus v omenjenem mestu zopet prišel z delom.

Vse svoje pridelke morajo kmetje nositi samo na trg. Kakor iz ostalih mest, so tudi Kragujevčani kar trumoma pričeli zahajati na deželo, hoditi od hiše do hiše in kupovati razna živila. Na ta način se je trg v Kragujevcu čisto izpraznil in na njem ni bilo mogoče dobiti nobene stvari. V te razmere je sedaj posegla oblast, ki je na eni strani prepovedala nakupovanje živil pri kmetih, na drugi strani je pa kmetom tudi prepovedano prodajati svoje pridelke po hišah ter jih morajo sedaj nositi samo na trg, kjer morajo biti dostopni vseh ljudem.

Sol v zameno za pšenico. V Kragujevcu so zaradi pomanjkanja moke in žita pričeli dajati kmetom sol samo v zameno za pšenico.

Iz Hrvatske

Zasedanje stalnega italijansko-hrvatskega gospodarskega odbora. Od 28. do 31. januarja t. l. se bodo v Rimu zopet sestali člani stalnega italijansko-hrvatskega gospodarskega odbora ter bodo razpravljali o vseh tekočih gospodarskih vprašanjih med obema državama. V zvezi s to konferenco »Hrvatski Narod« izrekla italijanski vladji vso zahvalo, razumevanje in naklonjenost, ki jo je do sedaj vedno izkazovala za ureditev vseh vprašanj med Italijo in Hrvatsko.

Dr. Fabricius v Zagrebu. V Zagrebu se mudi že nekaj dni nemški gospodarski strokovnjak, minister dr. Fabricius. Zaradi rešitve nekaterih gospodarskih vprašanj med Nemčijo in Hrvatsko, ki so nastala zaradi razpada biv. Jugoslavije in ustanovitve hrvatske države, je že stopil v stik z zastopniki hrvatske vlade.

Velika najdišča lignita. V okolici Petrinje so Madžari našli na velikih ležiščih lignita. Zalogo lignita cenijo na 700 tisoč kub. metrov.

Huda zima tudi na Hrvatskem. Zadnje dni je bila tudi na Hrvatskem tako huda zima, kakršne ne pomnijo niti najstarejši ljudje. V soboto je bilo n. pr. v Ogulinu 32 stopinj pod ničlo, v Karlovcu 31, v Zagrebu pa 29,5. Zaradi hude zime je hrvatska šolska oblast zaprla vse šole do 2. februarja.

Društvo odlikovanih bojnikov iz leta 1914 do 1918. je svoja pravila že prilagodilo pravilom ustaške organizacije.

Odlikovani hrvatski oficirji in vojniki. Hrvatsko časopisje poroča, da je nemško vojaško poveljstvo odlikovalo za hrabrost na vzhodnem bojišču 16 hrvatskih oficirjev z železnim križem II. razreda in šest s križem za vojaške zasluge II. reda z mečem. Z redom železnega križa II. reda so za svoje junaštvo dne 5. januarja odlikovali naslednji hrvatski letalski oficirji in letalci: poročniki: Mešić, Katušić, Jordanović, Vreš, Benedik, Pavlovič, višji narednik Stiličević, Telar ter oficirji in podoficirji: Čorkalo, Pohl, Car, Manestar, Ban in Krasnik. Križ za vojaške zasluge z mečem so pa dobili: nadporočnik Seidel, štabni narednik Blažević, višji narednik Jurišić, narednik Papac in podporočnika Dadoš in Bubrič.

Hrvatski večer v Berlinu. Hrvatski akademiki, ki študirajo na berlinskem vsenilišču, bodo imeli 28. t. m. hrvatski večer, na katerega so povabili tudi poslanika dr. Budaka.

Cene lesu določa minister za gozdarstvo. Izšla je odredba, po kateri bo od sedaj določeval cene lesu na Hrvatskem samo minister za gozdarstvo v sporazumu z ministrom za obrt, veleobrt in trgovino.

Gospodarstvo

Prilagoditev telefonskih pristojbin

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naredbu o izenačenju telefonske tarife s tarifo, veljavno v Kraljevini, ki je bila objavljena v »Služb. listu« 24. t. m. in je s tem dnem stopila v veljavo. Naredba določa naslednje:

Za vse medkrajevne telefonske pogovore, prijavljene z naročnikovega doma ali iz javne telefonske govornice, se pobira dodatna pristojbina 0,50 lire za vsako enoto pogovora. Za vsak poziv in vsak pogovor, odpovedan pred pretekom 4 ur od prijave ali opuščen, ker ni bilo odziva, se pobira stalna dodatna pristojbina 0,20 lire.

Iz vseh krajev in za vse kraje Kraljevine, izvenzemski Sardinijo, se sprejemajo »komisije« v obliki fonograma z ne več kakor 20 besedami vstevši naslov in podpis, ki morejo štedljivo nadomestiti neposredna ali osebna sporočila po telefonu med strankama, kadar koli neposredno ali osebno sporočilo ni neogibno potrebno. Vsebinsko komisije je telefonsko sporočilo medkrajevnemu telefonskemu uradu z lastnim telefonskim aparatom ali iz javne govornice. Sporočilo mora biti zgolj zasebne, značaja in so izključene vesti politične narave,

javnega interesa in borzne vesti. Pristojbina znaša do 20 besed 2 liri in jo plača zasebnik vnaprej ali pa se obremeni z njo v tekočem računu naročnik, ki ima depozit za medkrajevne pogovore. Take komisije se odpravijo v 12 urah, najkasneje pa do 8. ure naslednjega dne. Za nujne komisije, ki naj se odpravijo v osmih urah, se plača pristojbina 6 lir. Komisije se lahko naslovijo tudi na osebe, ki niso telefonski naročniki in se sme zahtevati, da se jim poleg telefonskega sporočila besedilo dostavi tudi pišmeno proti dostavi pristojbini 0,50 lire. Za komisije, naslovljene na dve številki istega prejemnika se plača dodatna pristojbina 0,50 lire. Komisije se lahko naslovijo tudi »pošto ležeče« proti pristojbini 0,25 lire, lahko pa se naslovijo tudi na poštni predal. Po izročitvi komisije stranka ne more zahtevati, da bi se ji komisija vrnila. Če se komisija prekliče, se pristojbina ne vrne.

Pri določitvi pristojbine, ki naj se pobere za telefonske pogovore v območju Ljubljanske pokrajine z drugimi pokrajinami Kraljevine, velja za razdaljo med dvema telefonskima uradoma dejanska dolžina telefonskih vodov, uporabljenih za pogovor.

Zmanjšanje potrošnje električnega toka v industriji. V kratkem bo objavljen zakonski dekret, s katerim se zmanjša poraba električnega toka v industriji za 20% in sicer v enem mesecu. Izvzete pa so nekatere panoge, pri katerih se to zmanjšanje ne da izvesti.

Surovine za tekstilno industrijo se smejo porabljati samo za proizvodnjo tipičnih tkanin, kakor je objavljeno z uredbo ministristva za korporacije.

Oblačilna karta tudi na Japonskem. Popolnoma nepričakovano je bila te dni izdana oblačilna karta na Japonskem, ki velja od 1. februarja dalje. Karta je narejena po evropskem vzorcu in ima 100 točk; za nabavo moške obleke je treba dati 30, moškega plašča 25, ženske obleke 24, za japonske kimono 24 točk, za ruho 8, za odejo 18 točk. Domači proizvođači iz svile uživajo prednost, ker je treba dati zanje samo četrtino točk. Inozemci so glede oblačilne karte popolnoma izenačeni z Japanci.

Nabavljalna zadruga železničarjev Ljubljanske pokrajine je štela s koncem leta 1940, ko je bila se nabavljala zadruga uslužbenecov drž. železnice 9.500 članov in je znašala leta 1940 vrednost prodanega blaga na 575 milij. dinarjev. Za leto 1940 je zadruga izkazala 232.495 din. čistega dobička. Na obnem zboru delegatov zadrugnikov je bilo ugotovljeno, da šteje zadruga 3.328 članov. Zadruga je pristopila k Zadrugni kot revizijski zvezi. Bile so tudi nadomestne volitve za upravni in nadzorstveni odbor.

Nove trgovine z oblačilnimi predmeti se ne smejo ustanovljati. Ministristvo za korporacije je odredilo, da se do nadaljnjega odredbe ne smejo izdajati nobena dovoljenja za ustanovitev novih trgovin na debelo in drobno za oblačilne predmete.

Zlato za zobozdravnike in dentiste. Ministristvo za korporacije je odredilo z ozirom na novo disciplino v trgovini z zlatom, da bodo dobili zobozdravniki in dentisti v bodoče 50% potrošnje zlata, kakor so je imeli pred uvedbo trgovanja z zlatom.

Odbor za poenostavitve, preskrbo in cene. Ustanovljen je bil, kakor poroča Agencija Stefani iz Rima, medministrski odbor za koordinacijo, preskrbo, razdelitev in cene kmetijskih, industrijskih proizvodov in služb. Temu odboru predseduje Duce, člani pa so tajnik Stranke, ministri za finance, kmetijstvo, korporacije, promet, zamenjavo in valute, podtajniki za notranje zadeve, vojno proizvodnjo, kmetijstvo, korporacije, podtajnik Stranke, vodja inspektorata za obrambo varčevanje in izvrševanje kredita, predsednik konfederacije kmetovalcev, industrijev, trgovcev, kmetijskih delavcev, industrijskih in trgovinskih delavcev. Odbor ima tajništvo v predsedništvu vlade. V odbor so lahko poklicani po Duceju tudi drugi člani. Izvršni organ odbora v vsaki pokrajini je prefekt kot predsednik pokrajinskega korporacijskega sveta in kot predsednik pokrajinskega odbora za prehrano.

Madžarsko-italijanski sporazum o trgovini

preko Reke. Na Reko je prišla posebna madžarska komisija, da bi se uveljavila konvencija, ki je bila sklenjena med Italijo in Madžarsko glede madžarskih prostih skladišč na Reki ter za poživitev prometa med Madžarsko z Reko.

Omejitev v proizvodnji stekla in keramike. Da bi se dosegel čim večji prihranek pri porabi pogonskih sredstev je ministristvo za korporacije izdalo dekret, po katerem je industriji stekla ter keramike prepovedano proizvajati predmete, ki so za luksuzni konzum. Dekret vsebuje natančni seznam predmetov, ki jih omenjena industrijska panoga lahko proizvaja.

Potrošnja piva in vina v Italiji. Na 1 prebivalca znaša letna potrošnja vina v Italiji 73,3 litre, dočim znaša v Franciji 176,4 litre, v Španiji pa 76,1 litra. Manjša je potrošnja v Švici z 41,9 in na Madžarskem z 28,7 litra, še manjša v Belgiji s 3,4 dočim pride pod en liter potrošnje v Angliji, Danski in Holandiji. Kar tiče piva, je največja potrošnja v Belgiji in sicer 1201 letno na osebo, na Danskem 53,5, v Nemčiji 42 in v Franciji 33 litr letno. Letna potrošnja znaša v Italiji na 1 prebivalca 1,5 litra.

Narodni obrambni fond — vlaganje prijav za odmero za leto 1942-XX. 1. Zaradi pravilne odmere obrambnega fonda morajo predložiti davčni upravi nekolikavne prijave vsi moški davčni zavezanci, stari nad 30 let, ki imajo predpis na neposrednih davkih, in sicer samci, oženjeni in vdovci brez otrok. Onim davčnim zavezancem, katerim so otroci pomrli in sedaj nimajo nobenega otroka, prijav ni treba vlagati. — 2. Vlože naj prijave tudi oni davčni zavezanci, ki imajo 3 ali več živih zakonskih otrok izpod 21 let starosti. Te prijave morajo biti kolkovane s kolkom za 4 lire. V prijavi je navesti imena in rojstne podatke otrok ter nato resničnost podatkov na prijavi potrditi na mestnem poglavarstvu. — 3. Prijavo naj vlože tudi vsi oni davčni zavezanci, ki imajo skupen predpis na zgradbarini ali pridobitini. Vsi solastniki naj vlože skupno prijavo, na kateri naj bo razvidno, koliko solastnikov je, s katerim deležem je kateri soudeležen in podatki pod tek. št. 1 in 2. — Davčni zavezanci, ki plačujejo samo uslužbenški davek, naj teh prijav ne vlagajo. — Prijave je vložiti v času od 1. do 31. jan. 1942-XX. Prijave, vložene po 31. januarju, se pri odmeri obrambnega fonda za leto 1942 ne bodo upoštevale. Tiskovine za prijavo se dobe pri davčni upravi za mesto v Ljubljani, Vodnikov trg 5-II., soba št. 10.

Podružnica Hrvatske banke v Zagrebu. Hrvatska banka v Zagrebu, pri kateri je pretežno udeležen hrvatski kapital, je imela doslej eno samo podružnico in sicer v Dubrovniku. Sedaj pa je banka dobila dovoljenje, da ustanovi svojo podružnico tudi v Sarajevu.

Centrala za perutnino na Hrvatskem. Na Hrvatskem je bila osnovana centrala za perutnino. Na prvi seji ravnateljstva te centrale so predlagali, da naj se izvoz perutnine sploh prepove. Nadalje nameravajo v Sarajevu ustanoviti podružnico te centrale.

Iz politične zgodovine:

Zgodba o težavnem prijateljstvu

Polmesečnik »Primato« prinaša izpod peresa Carla Morandija članek pod tem naslovom, ki ga objavljamo v prevodu:

Velik poznavalec evropske diplomacije v 18. stoletju je bil markiz Argenson. Ta je imel navado trditi, da je težko živeti v lepem skladu s sosedno državo, primerno pa in celo možno je gojiti trajno prijateljstvo med dvema državama, ki sta najmanj 500 milj druga od druge. Toda tudi to načelo je moralo pristati na mnogo izjem.

Razdalja med Italijo po letu 1870 in ruskim imperijem je bila mnogo večja, toda že v začetku je bilo opažati huda in velika nasprotja med obema državama. Sicer je bilo doseženo nekaj prisrčnosti v diplomatskih smernicah, toda vse to delo se je razvijalo zelo težavno in se je tudi takoj razblinilo; politična simpatija se resnično med obema narodoma nikdar ni mogla ustaliti.

Do konca trojnega zavezništva (Italija, Nemčija in Avstro-ogrška) je bila avstrijska vlada vedno v skrbeh, da bi se italijanske iredentistične težnje in ruski cilji na Balkanu povezali, to bi pa moglo biti podlaga za napad na habsburško cesarstvo z dveh strani. Trojna zveza ni nikdar mogla odstraniti te nevarne osi, ki pa je sicer bila samo teoretična. Ko je Crispi prevzel oblast, je v posebni okrožnici 8. avgusta 1887 diplomatskim zastopstvom v inozemstvu razložil razloge nezaupanja, če ne že odkritega nasprotja med Italijo in Rusijo. To so isti razlogi, ki jih je Crispi že podčrtal in jih nato osvetlil v parlamentu, ko je rekel: »Primerno je, da se prepričam, da bi Rusija prišla na Jadran ali pa da bi prišla do Dardanel, ker bi Rusija v Carigradu bila gospodar Sredozemskega morja.« Te izjave se morajo razumeti zaradi tega, ker je napetost med Italijo in Francijo v Crispijevem desetletju zamogla usodno vplivati na zveze med Italijo in Rusijo, ko se je v letu 1891 ustalilo dvojno zavezništvo med Petrogradom in Parizom. Toda med vojno z Abesinijo se je rusko stališče skrillo za verskim in Rusija se je tedaj nagibala na stran Abesinije.

Zbližanje med Rimom in Petrogradom je bilo možno v letih 1900 in 1901, in sicer v glavnem kot naravna posledica prvih sporazumov, med Italijo in Francijo. V tej smeri je zlasti mnogo pomagala Camille Barrère, ki je trdovratno delal, da bi Italijo odaljil od Avstrije in Nemčije in jo potegnil v okvir francoskega,

ture tudi ruskega prijateljstva. Hotel je med Parizom, Rimom in Petrogradom ustvariti zveze in bi s tem bila trojna zveza načeta in oslabljena. Dejstvo je, da je italijanski zunanji minister Prinetti leta 1902 izrazil to priliko, ko je Viktor Emanuel III. ob nastopu vladanja začel z obiski na evropskih dvorih, šel prej v Rusijo in šele nato v Nemčijo.

Vkljub vsem različnim nazorom se je obisk pri Nikolaju II. razlagal tako, da se v bodočnosti želi tesnejše sodelovanje med obema državama. Svidenje med obema vladarjema je bilo prisrčno in sprejem ni mogel biti boljši; v političnem oziru pa ta sestanek ni bil preveč plodovit. Med svojimi razgovori sta zunanja ministra Prinetti in Lamsdorff proučevala skupna vprašanja: balkanska vprašanja in vprašanja bližnjega vzhoda ter sta pri tem govorila tudi o morebitnih spremembah v teh pokrajinah. Rusija je vedela, da bo imela račune z Avstrijo in obratno. Za Italijo je bilo bistveno, da bi se na Balkanu ustalila kot tretja zainteresirana država. Izgledalo je, da je bil Lamsdorff dobre volje, toda nekaj mesecev pozneje se je že jasno začela risati zveza med Avstrijo in Rusijo, in sicer v vprašanju reform v Macedoniji, ta pogajanja pa so dosegla svoj višek s sporazumi, ki so bili jeseni 1903 podpisani v Münstegu. Zunanji minister Prinetti je v razgovorih z Nigro izjavljal, da ne razume vsega tega, ker je Lamsdorff pri razgovoru v Petrogradu, nato pa tudi italijanskemu veleposlaniku Morri izražal na popolnoma jasn način, da je Rusija zelo vesela, da je prišlo do izmenjave misli z Italijo, preden se karkoli zgodi na Balkanu. Brez dvoma je pri tem igrala svojo vlogo tudi Avstrija, ki je hotela, da bi bila Italija daleč od vzhoda. Zanimivo pa je istočasno naziranje francoskega veleposlanika v Petrogradu Bomparda, ki je izjavljal, »da tudi Rusija ni bila nič bolj od Avstrije razpoložena, da bi se Italija kot tretja država udeležila njenega sporazumevanja.

Tako se idila o prijateljstvu med Italijo in Rusijo še niti ni rodila, pa je že doživela velika razočaranja. Prave bridkosti pa so se razpredile pozneje, ko je šlo za to, da car vrne obisk italijanskemu vladarju. Začela se je mučna zgodba obljub in odlaganja, vsega tega pa bi se ne splačalo omenjati, če ne bi to osvetljevalo splošnih nazorov in sestavin političnega položaja. O potovanju carja Nikolaja II. v Italijo se je začelo govoriti v januarju 1903 in sicer tako, kakor da je stvar že tik pred izvedbo; določen je bil že dan prihoda in sicer 27. april. Toda šele v prvih dneh marca je Lamsdorff obvestil italijanskega veleposlanika, da je njegov suveren »z nujnimi zadevami zadržan v carstvu in mora zato obisk odložiti do jeseni«. Resnica pa je bila popolnoma drugačna: ministri in svetovalci v Rusiji so se bali za carjevo življenje. Zaradi atentatov si Nikolaj II. že ni upal več na ulico

v svoji prestolnici. V očeh ruske posodne komisije je Italija tedaj morala biti nič manj ko zatočišče beguncev, anarhistov in podtalnih elementov. Poleg tega pa je bil tedaj v Napoliju aretiran še neki ruski agitator. Pospremili so ga na francosko mejo, potem ko so odklonili rusko zahtevo za izročitve. Ozračje so pa pokvarile demonstracije socialistične poslanske skupine v italijanskem parlamentu. Tam je zanetil ogenj spoštovani Morgari iz Turina, ki je imel v parlamentu govor, v katerem je obteževal ruski despotizem, razkrinkaval Sibirijo in poudaril, da vse to ni dostojno za režim, ki je prišča civilizaciji in zato take stvari niso v skladu z duhom strpnosti in svobode italijanskega naroda. V »Avantiju« so se začeli množiti članki proti Nikolaju II., ki »ni simpatičen po značaju, popolnoma nesposoben, človek, ki ni zmožen najmanjšega nasilja«, je bil razkrinkan kot zločinec in sodelavec svoje zverinske in krute vlade. V bistvu so socialisti napovedovali, da ne bodo »brez lastnega zvižganja« sprejeli obiska samoderžave vseh Rusov v Italijo in to kljub naporom Bissolattija, ki jih je opozarjal, da naj bolj stvarno vrednotijo politične zadeve. Bolj huda je bila brezbriznost Zanardellija, predsednika vlade, ki je na kraljevo brzojavko, v kateri ga kralj opozarja na njegovo »jasnovidnost in odločnost«, odgovoril s temi besedami: »Sem v silnih skrbih, ker se mi prav resnično zdi, da italijanski državljani ne marajo razumeti, da je carjev obisk zelo koristen za mir in narodno varnost.« To je bil način — sicer prav nič eleganten — kako z ravnostno lastno odgovornost, namesto da bi predsednik vlade zavzel jasno stališče in ukrenil vse potrebno. Mesece so potekali in ruski veleposlanik v Rimu grof Nelidov je dobil od nove vlade Giolitti-Tittoni formalne varščine, da »car ne bo doživel v kraljevini ničesar neugodnega«.

Bilo pa je prepozno, kajti nekaj dni nato je Nelidov predlagal lastni vladi, da naj se cesarjev obisk odloži in princ Dolgoruki, pobočnik carja Nikolaja II. je prišel v San Rossore z osebno poslanico Nikolaja II. za Viktorja Emanuela III. in v tej poslanici je bil potrjen ta sklep. Obisk je bil odložen, ne da bi bil določen kakšen datum. Šlo je tedaj za vedenje, ki je žalilo prestiž italijanske vlade in tudi ranilo upravičeno osebno občutljivost italijanskega suverena. Zahtevan je bil in tudi dosežen odpoklic veleposlanika Nelidova, politične zveze pa so zasle v novo krizo in celo pogajanja za gospodarski sporazum med obema državama so bila prekinjena. Barrère je bil »jezen«, Tittoni »strahovito nerazpoložen«, edini pa, ki je bil izredno vesel, je bil angleški veleposlanik v Rimu Bertie, ki je pisal svoji vladi: »Anglija naj nikar ne tarna zaradi tega, da ni prišlo do obiska, ki bi preveč povezal zveze med Italijo in Rusijo, to pa ne bi bilo v prid angleškim koristim.« (Dalje.)

Rimsko pismo:

Ob stoletnici velikega spreobrnjenja

Cerkev Sant Andrea delle Fratte bo znana redko kateremu inozemskemu obiskovalcu Rima. Stoji skrita v neki stranski ulici v mestnem delu, ki se razteza okrog Španskega trga. »Vodniki« po Rimu je navadno niti ne omenjajo, ker nima razen dveh Berninijevih angeljev in pa nekoliko drznega Borrominijevega zvonika, ki nekoliko spominja na stvaritev našega mojstra Plečnika — nobenih posebnih umetniških spomenikov. Berninijeva kipa

Marija — Čudežna
ki se je v cerkvi sv. Andreja prikazala židu
A. Ratisbonne.

sta sedaj zavita v vato in stanjlov papir, kakor sploh vse večje kiparske umetnine v Rimu in ju torej sploh ni mogoče videti.

Ta cerkev, ki je v oskrbi redovnikov sv. Vincenca Pavlanskega, je vendar ta teden v središču rimskega cerkvenega življenja. V dneh 18. in 19. in 20. jan. je bila namreč slovesna tridnevna v počastitev spomina, ko se je v tej cerkvi prikazala Marija Judu Alfonzu Ratisbonu ter ga spreobrnila. Sredi številnih devetdnovnic, tridnevnic in drugih verskih proslav, katerih je v Rimu mnogo, je ta tridnevna od vseh najslavesnejša in je pritegnila resnično mnogo vernikov iz vseh stanov. Vse tri dni je bila cerkev, ki je tolikšna kakor ljubljanska frančiškanska cerkev, od jutra do večera nabito polna Marijinih častilcev. Videti je bilo da je to prava božjepotna cerkev za Rimljane. Cerkevne slovesnosti zjutraj in zvečer. Slovesne sv. meše in pridige so oskrbeli sami kardinali — so se razvile v resnične ljudske pobožnosti, pri katerih je ljudstvo na zelo iskren način dajalo izraza svoji ljubezni in zaupanju do Matere božje. V velikem oltarju je sredi morja luči bila izpostavljena slika Brezmadežne, kakor jo je po opisu Ratisbona naslikal slikar Carta. Podoba je bila od petdesetletnega jubileja leta 1892 kronana z zlato krono od vatikanskega kapitlja, za stoto obletnico pa hočejo zgraditi nov veliki oltar.

Zgodba z Alfonzom Ratisbonom bo večini »Slovenčevih« čitateljev že znana, saj se je o njej že mnogo govorilo in pisalo. Ali vseeno si jo dovolim ponoviti v kratkih obrisih, ker je dokaz, da je Bog hotel našemu stoletju, ki je značilno po svojem materializmu pa tudi po velikih preizkušnjah in bridkosti, dati Brezmadežno kot tisto rešilno znamenje, ki naj ga dvigne iz gole tostranosti in mu pokaže pravo pot in katera bo, kakor trdno upamo, tudi rešila svoje ljudstvo. Lurd s svojimi čudeži, pariška čudodelna svetinja (Katarina Labourière) in čudežni dogodek v cerkvi sv. Andreja v Rimu so bila dejstva, ki so si v kratkih presledkih sledila in ki so na svoj način utirala pot razglasitvi dogme o Marijinem brezmadežnem spočetju (1854). Če je naša stoletja, kakor rečeno, značilno po svojem materializmu in odpadu od Boga, je pa prav tako ali še bolj značilno po velikem številu svetnikov, kakor jih od mučeniških dob Cerkev še ni štela. To okoliščino verno ljudstvo po pravici pripisuje izredno zaupljivemu čestčenju Matere božje, ki je srednica vseh milosti in ki je znala v neštetihi dušah razpelti heroične čednosti in junaško požrtvovalnost v službi krščanske resnice in ljubezni.

Alfonz Ratisbonne je bil rojen 1814 leta v Strassburgu kot sin premožnih judovskih staršev. Dvoletno je pravne študije v Parizu in postal odvetnik. Bil je dobrega srca in plemenitega mišljenja, vendar brezveren. Z verskimi vprašanji se sploh ni bavil; tudi kot Jud se ni briga za svojo vero. Ko je bil star 27 let, se je zarotil s svojo sestrično, staro šele 16 let. Čutil se je izredno srečnega, ker mu je tudi ona vračala ljubezen. Ker pa je bilo za poroko še pre zgodaj in ker je bil tudi bolj šibkega zdravja, je po nasvetu zdravnika in staršev odpotoval proti jugu za nekaj mesecev — kakor je mislil. Izkrca se je v Neapolju in ostal tamkaj 3 mesece.

V priletku januarja 1842 pa ga je slučajno zaneslo v Rim. Tu je na svoje veliko veselje našel mladostnega tovariša in prijatelja iz svojih dijaških let v Parizu, barona Gustava Bussièrea. Z veseljem se je oklenil njegove družbe in pogosto zahajal tudi v njegovo družino. Bussièr se je bil vni vni protestanti, vendar pa se je najstarejši sin Teodor spreobrnil h katoliški veri in postal zelo pobožen in vnet častilec Matere božje. Teodor Bussièr je imel stike z Alfonzom starejšim bratom, ki mu je bilo tudi Teodor ime. Ta je že več let prej prestopil iz judovske vere v katolicizem, postal duhovnik in ustanovil družbo duhovnikov »Naše Gospe s Siona«, ki naj bi delovala v prvi vrsti med Judi za njihovo spreobrnjenje. Bratov korak je Alfonza močno odbil, tako da ni hotel imeti z njim nobenih stikov. Toda brat je za njega goreče molil in ko je zvedel, da je v Rimu, ga je priporočil v posebno skrb svojemu prijatelju Teodoru Bussièreu. Ta je prijateljevi želji ustregel in se zelo zavzel za mladega Alfonza, da bi ga pripravil na resnejše misli in če mogoče tudi k prestopu v katoliško vero. Vendar je Alfonz vsako takšno misel odločno in s posmehom odbil in sklenil, da bo v najkrajšem času zapustil Rim in odpotoval v Afriko.

Nekaj dni pred odhodom je obiskal družino Teodora Bussièrea, hoteč se posloviti. V tem trenutku je Bussièreu prišla v glavo čudna misel: naprosil je Alfonza, če bi kljub vsemu hotel sprejeti svetinjo Matere božje, češ, če si tako svest samega sebe in svojih nazorov, te mala Marijina svetinja ne bo ženirala. Alfonzu je bilo nerodno; zaradi prijateljeve žene in otroka, ki so bili navzoči, vendar ponudbe ni odklonil in je pustil, da so mu

Brata Ratisbonne: na levi p. Teodor, na desni p. Alfonz Marija.

svetinjsko obesili okrog vratu. Bussièr si je sedaj upal še korak dalje in ga prosil, naj moli še znano molitev sv. Bernarda: Spomini se, o premila Devica ... Bussièr je imel le en formulir, pa je prosil Alfonza, da bi si molitev prepisal. Ratisbonne je bil ves nepotrpežljiv in razdražen. Bilo mu je

vsega preveč. Le iz prijateljskih ozirih je končno pristal in rekel ironično: »Dobro, bom prepisal formulir in ga obdržal, vam pa bom vrnil moj prepis.« Zelo nejevoljen je zapustil Teodorovo družino, češ, le kaj bi oni rekli, če bi jim jaz vsiljeval kakšno judovsko molitev!

Svetinjska, ki jo je dobil Ratisbonne, je bila »Čudežna svetinja Matere božje«, ki jo je Bussièr imel iz Pariza. Vsa njegova družina je pričela goreče moliti za Alfonzovo spreobrnjenje. Teodor Bussièr je ga razen tega priporočil v molitev svojim znancem nočnim častilem Najsv. zakramenta ter zlasti svojemu prijatelju grofu de la Ferronnaysu, ki je bil tudi konvertit in izredno sveto živeti moč. Ta je ravno kar opravil duhovne vaje, dne 17. januarja pa je po maši, kateri je prisostvoval v cerkvi sv. Andreja delle Valle, nenadoma umrl zadet od kapi. Prišel je še domov in ženi rekel: Danes sem pa gotovo že stokrat zmolił. Spomini se, za A. Ratisbona. Kmalu nato pa se je mrtev zgrudil.

Ratisbonne je za dan svojega odhoda končno določil 22. januar. Dopoldne, 20. januarja je bil z dvema prijateljskima v neki kavarni na Španskem trgu, proti poldnevju pa je hotel oditi k Bussièreu Moral je prijatelju izročiti formulir, ki ga je res prepisal. Na pol poti pa sreča njegovo kočijo, ko se je z ženo peljal v cerkev sv. Andreja delle Fratte, hoteč urediti zaradi maše za pokojnim prijateljem Ferronnaysom. Povabil je Alfonza, da prisede in ju spremlja, pozneje pa se bodo skupaj peljali domov. V nekaj minutah so bili pri cerkvi, kamor je Teodorja spremljal tudi Ratisbonne medtem ko je baronica Bussièr ostala kar v vozu. Bussièr je odšel v zakristijo, Alfonz pa je ostal v cerkvi in gledal, kako so postavljali mrtvaški oder za črno mašo po rajnem Ferronnaysom. »Nenkrat«, tako je pozneje dogodek popisal Ratisbonne sam »sem začutil v sebi čuden nemir. Pred očmi sem videl kakor nekak zastor. Cerkev se mi je nenadno zardela čisto temna, razen ene kapele (bila je to kapela sv. Mihaela), kakor da se je vsa luč iz cele cerkve vanjo oredotočila. Pogledal sem tjakaj in videl na oltarju, stoječo sredi luči, najčistejšo Devico Marijo, povsem podobno oni sliki, ki je na čudodelni svetinjski Brezmadežni. Pri tem pogledu sem padel na kolena na mestu, kjer sem stal. Večkrat sem dvignil oči k najsvetejši devici, pa sem jih iz spoštovanja in zaradi svetlobe vedno zopet povesil.«

Pozneje ga je našel Bussièr klečečega sredi cerkve in je vsega tresočega spravil v svojo kočijo. Deset dni kasneje ga je v cerkvi Al Gesù krstil kardinal Patrizi. Pri krstu je na lastno prošnjo dobil ime »Marija«. Kasneje je postal duhovnik in je v jezuitskem redu preživel enajst let. Ker pa je čutil veliko željo, da bi misijonsko deloval med svojimi judovskimi rojaki, ga je decembra 1852 jezuitski general razveljavil redovnih obljub, Ratisbonne pa je vstopil v duhovniško kongregacijo »Naše Gospe s Siona«, katere ustanovitelj je bil njegov brat Teodor. Deloval je zelo uspešno, mnogo potoval po Evropi in misijonske svrhe in se nazadnje nastanil v Jeruzalemu, kjer je sezidal samostan »Ecce Homo«, ženski samostan z dekliškim zavetiščem sv. Janeza ter zavetišče sv. Petra za dečke. Umrl je v Jeruzalemu 1884, star 60 let.

Cerkvena oblast je dogodek v cerkvi sv. Andreja kmalu po izpreobrnjenju Alfonza Ratisbona dala natančno preiskati. Komisija je delala od 17. febr. do 1. apr. 1842. Pod prisego je bilo zaslišanih mnogo prič. Dne 3. junija istega leta je bil nato izdan odlok, v katerem je rečeno, da se je »v nenadni in popolni izpreobrnitvi Alfonza Marije Ratisbona iz judovstva h katolicizmu pokazal pravi in resnični čudež, ki ga je dobri Bog storil po posredovanju prebl. Device Marije.«

Toplota raste — barometer pada

Ljubljana, 26. januarja.

Od sobote do davi je bila velika vremenska revolucija, kakor to mnogi označujejo, da drastično predstavijo vse vremenske spremembe, ki so bile v kratkem razdobju, zadnjih 48 ur.

Temperatura se naglo dviga, barometer naglo pada. V soboto je barometer še kazal 770.2 mm, davi pa že prav nizko stanje 750.4 mm. Torej v dobrih 48 urah kar 18.8 mm padca! Na drugi strani pa se je jutranja, kakor tudi dnevna temperatura močno dvignila in približala ničli. Razlika med sobotno in današnjo jutranjo temperaturo znaša od 15 do 20 stopinj! Ko smo imeli v soboto — 24.5° C v mestu, je bilo davi še samo — 8.2° C. V soboto je že začel mraz primerno odnehati in se je dnevna toplota popoldne dvignila na — 12.8°, v nedeljo pa celo zelo blizu ničle, do — 1.3° C.

Različne zanimivosti nam kaže tudi Barje in Trnovo. Na Barju, ko je bilo v soboto še — 29 stopinj, je bilo v nedeljo le — 8 in davi — 9. Isto nam približno sporoča Trnovo, ko je bilo davi — 9.7° C, a v nedeljo popoldne — 1° C.

V soboto je že čez dan mraz nekoliko odnehal in proti večeru je bila že taka sprememba, da so pričakovali hujšega snega. Res je v soboto snežilo, toda bila je prav tenka nova odeja na staro podlago. Sv. Pavel je nam prinesel toplejšo nedeljo, ki so jo smučarji prav dobro izrabili za smučanje in so s svojim orodjem hoteli na najrazličnejše kraje Dolenjske in Notranjske.

Prihajajo počasni kratka poročila o hudem mrazu, ki je zavladal od pretekle srede do konca tedna po raznih krajih na deželi. Poročajo nam, da so imeli v Ložu in Babinem polju celo do — 34° C

Kristusova zgodovina

Giovanni Papini

16. Kafarnaum

(Nadaljevanje).

Ko je Jezus nehal govoriti, je bilo opaziti, da so starešine, meščani, gospodarji, gospodje, larizeji, ljudje, ki so znali brati in zaslužit, zlobno majali z glavami, vstajali, zavijali usta in si namigavali s prezirom in zgražanjem; čim so odšli, se je rodilo mrmranje in oprežno grajanje iz kociastih, dolgih, črnih in srebrnih brad. A nihče se ni smejal.

Za njimi so šli trgovci, togi v mislih na jutrašnji dan. Zadnji so ostali delavci, reveži, pastirji, kmetje, vrtnarji, kovači, ribiči in cel trop beračev, sirote brez dedščine, starci brez zdravja, brezdomci, nesretniki brez tovarišij, ubožci brez novca, garjevi, pohabljeni, izcrpani, izločenci. Niso mogli odtrgati oči od Jezusa. Hoteli so, da jim še nadalje govori, da jim naznani dan novega kraljestva, da si tudi oni opomorejo od vse one bede in vidijo z lastnimi očmi povračilo. Besede mladega človeka so podvojile udarce njih utrujenih in ranjenih src. Tolažljiva luč, kosček nebes in slave, privid trgatev, gostij, počitkov in obilja so proniknili iz onih besedi v bogate duše revežev. Morda niti oni niso popolnoma razumeli, kaj je hotel reči Učenik in od njih zamišljeno kraljestvo je bilo še podobno filistejski deveti deželi.

Toda nihče ga ni ljubil, kakor oni; nihče ga ne bo ljubil, kakor Galilejec, željni miru in resnice. Tudi manj ubogi, delavci, dninarji, ribiči, manj lačni kruha so ga ljubili zaradi njih ljubezni.

In vsi so ga čakali na cesti, ko je prihajal iz zbornice, da bi ga videli; spremljali so ga plahi, začuden. Ko je stopil v hišo kakega prijatelja, da bi kaj zavil, so bili skoraj ljubosumni, in marsikateri se je postavil prav pred vhod in čakal, dokler se ni povrnil. Nato so se opogumili, se mu približali in šli z njim ob jezero. Drugi so se mu na poti pridružili in ga drug za drugim izpraševali — pogum je na prostem zunaj zbornice raste. In Jezus se je ustavljal in odgovarjal oni bedni množici z besedami, ki ne bodo nikoli pozabljene.

mraza. V čabranskih gozdovih je pritiskal silovit mraz z jakostjo do — 35° C.

Megla je obšla davi mnogo krajev, poleg Ljubljane in Barja je zajela tudi razne dolenjske kraje. Poročila pravijo: Kočevje — 8, megla, Novo mesto — 9, megla in St. Janž na Dolenjskem — 12, oblačno. Na Notranjskem jasno. Rakek — 8, jasno.

Mraz na Dolenjskem

V St. Vidu na Dolenjskem je bilo v petek, 23. januarja, mraza — 31 stopinj, ob vodi pa celo — 34 stopinj.

Novo mesto, 24. jan.

V petek zjutraj je Novomeščane presenetil še hujši mraz, kakor zadnje dni. Toplomer je v mestu samem padel na blizu 20° pod ničlo, na kandijski postaji pa so ga imeli celo nekaj več kakor 30°. Zaradi silnega in snežnega mraza je pričela Krka zmrzovati ter je nad glavnim mostom z izjemo nekaj manjših ploskev že vsa zamrznila. Tako močno zamrznjene Krke ljudje ne pomnijo od l. 1929.

Mraz v Cerkljski dolini

Že teden dni je mraz, podoben onemu v letu 1929. Pri nas smo do sedaj zabeležili največ 25 stopinj, vzniki, ki vsak dan prihajajo tam od Loža, pa pravijo, da je tam še večji mraz. Do sedaj mraz še ni napravil večje škode, le po mnogih hišah je zamrznila voda. Pa tudi po kletih je začel zmrzovati krompir.

Ali ste že naročili
OBISK

edini, prelepi slovenski ilustrirani družinski mesečnik. Letno velja 40 lit. Naročila sprejema uprava, Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 6

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska Drama: Govekarjevi »Rokovnjači«

Govekarjevi »Rokovnjači« so bili v zadnjem mesecu največja »privlačna sila« (atrakcija) v naši Drami. Delo, ki se je letos po skoraj tridesetletnem presledku prvič ponovilo na odru našega osrednjega gledališča, je vodstvo uvrstilo v spored ob priliki avtorjeve sedemdesetletnice v decembru minulega leta, vendar je najbrž mislilo nanj že v prejšnji sezoni, ko je uprizorilo »Cigane« Frana Milčinskega. Ta veseloigra je hotela biti med drugim tudi parodija na Govekarjevo dramatisacijo Jurčič-Kersnikovega romana ter na naše tedanje igralstvo, a ta satirična ost se je zlomila sprčo podobnega značaja imenovanega dela. Zato sodimo, da bi bilo vodstvo naše Drame lahko brez vsake sramežljivosti ter z enako, če ne celo z večjo upravičenostjo, ponovno uvrstilo v spored Govekarjeve »Rokovnjače« tudi tedaj, če bi ne bilo avtorjevega jubileja.

Danes gotovo ni čas, da bi z vso ostrino obnavljali neljube reminiscence, ki nam jih vzbujajo »Rokovnjači« kot tip tiste vrste »narodne« igre, v imenu katere je bila nekoč zastopljena naša resnično napredna in kvalitativna dramska tvornost. Nasprotno pa je kulturno neodgovorno tudi, če kdo skuša predstavljati imenovano igro kot »redkost« naše literarne in gledališke preteklosti, češ da jo je treba presojati izključno s časnega vidika. Smešno takega početja je očitno, brž ko opozorimo, da so se pojavili »Rokovnjači« in podobne »narodne« igre nekako pred štiridesetimi leti, tedaj takrat, ko nam je že Finžgar na osnovi Levstikovega izročila začel pisati svoje ljudske igre in je zmagovito nastopil naš naj-

večji dramatik Ivan Cankar. Govekarjevi »Rokovnjači« v resnici niso ne ljudska ne narodna igra, ampak predstavljajo poljudno gledališko delo z vsemi tistimi lastnostmi, ki te vrste literaturo približujejo okusu najširšega občinstva, navdušujočega se za izredne motive, napete dogodke, ganljive razrešitve in vse skrajnosti od idiličnih do grozotnih prizorov. V primeru z Jurčič-Kersnikovo povestjo, po kateri je prirejena dramatisacija, pomenijo Govekarjevi »Rokovnjači« zgolj prenos zgodbe na odér, ne predstavljajo pa napredka v estetskem smislu, posebno ne v smislu približevanja tistemu idealu, ki ga je naši književnosti postavil za zgled Fran Levstik v svojem Popotovanju. Po svojem osnovnem prijemu so bliže vzorom tiste meščanske romantike, ki sega rada tudi po ljudski snovi zaradi njene fabulativne privlačnosti in narodopisne zanimivosti, ne zna pa ji vdihniti kakršnega koli duha mimo svojega površinskega gledanja. S tega vidika je preznačilno, da je poglavitni poudarek igre v avanturistični usodi Ferdinanda pl. Basaja, ki je postal po naključju rokovanjski poglavar, prav tako kakor vpliva na potek in razplet zgodbe predvsem njegova želja po maščevanju osebnih krivic. Rokovnjači, po katerih se delo sicer imenuje, so tako le bolj slikovit časovni okvir za to osrednjo romantično zgodbo, niso pa prikazani kot poseben svet, ki naj bi stal pred nami celoten v socialnem in dramskem pogledu. Dramatisacija jih predstavlja zgolj kot družabno-zgodovinsko zanimivost in, dasi jih je avtor opremil z vsemi tistimi atributi in zgodbinami, ki jih poznata ljudsko izročilo in zgodovina, pogrešamo v igri vendarle kakršne koli vodilne misli. Na srečo vidijo ljudje v delu rajši več kakor premalo in tako ne gre dandanašnji podcenjevanji sociološkega pomena, ki ga je utegnili imeti igra ne glede na umetnost.

Upriporitev je bila pripravljena z očitno prizadevnostjo in je v režiji g. Osipa Sesta po-

udarila predvsem romantični patos dogodkov samih po sebi ter domačnost okolja, kar je prišlo do izraza tako v prizorišču kakor v igri. Kot celota so najbolj ugajale prva, tretja in četrta slika (v Kamniku, na Palečevini in salon pri sodniku Gavriču). Sicer pa nastopa v igri toliko oseb, da ni mogoče označevati vseh posameznih igralcev in igral. Najvidnejši podobni sta vsekakor Nande g. Gregorina, ki predstavlja patetično stran igre, ter Blaž Mozol g. Cesarja, čigar nastop je bil učinkovit posebno v prizoru po izdaji rokovanjskega. Posebej je treba omeniti tudi toplo igro, s katero je g. Marija Vera predstavljala Nandetovo mater. Kakor smo omenili že v prvem poročilu, so imele svojski čar pesmi, ki jih je avtor vpletel v besedilo (uglasbil V. Parma), zlasti Jesenkova »Oj zlata vinska kaplja ti...«, ki jo je pri prvi predstavi pel g. Betetto, dalje Medvedova »Zora vstaja, dan se dela« in Rastislavova »Čvetočji deklek prsa belac, ki sta ju peli g. Polajnarjeva in Stritarjeva, prav tako pa je napravila prisen vtis tudi Stritarjeva »Mi smo vojaki korenjaki« v deklamaciji otrok.

France Vodnik.

Planinski vestnik 9—12

Zadnje štiri številke slovenske planinske revije »Planinski vestnik« so izšle skupno ter tako zaključile 41. letnik. Bogata vsebina je oznaka za vrednost revije, ki je stala in stoji pri nas na višku v svojem področju ter zasluži vso podporo javnosti. Tako je v številkah 9—10 na uvodnem mestu potopis dr. inž. Fr. Avéna, kako je napravil plezalno turo čez Gamsov rob na Mangart ter s tem nadaljuje turo, kakor jo je prvenstveno opisala M. Debelakova v Pl. V. 1930. leta. Avčevino potopis so vedno zaželeni, saj zna tako lepo in nazorno opisovati svoje ture, tako tudi to, ki jo je opravil s Slapšakovim Froncem. — Dr. J. C. Oblak, stari

znane kraških pokrajinskih lepote, je to pot opisal raj med turjaškimi hribi med Sv. Ahcom in Limberkom, kakor jo je opravil deloma s kolesom, deloma peš in šel pogledat še v Zupanovo jamo. Naši planinci nam odkrivajo nove kose slovenskega turjskega prometa. — Boris Režek končuje opis svoje poti po južnem grebenu kokske Kočne (2539 m) ter s tem zaključuje članek, ki je začel izhajati že v predvelikonočni številki revije. — Prav tako končuje svoj potopis po Menišiji in Bloški planoti prof. Marijan Lipovšek. — Viktor Pirnat pa s pripovedno pesniško silo opisuje razpoloženje in delo gorjanskih koscev ter zasleduje in zapisuje folklorne drobtine, ki jih je sicer že tako lepo podal v svoji mladinski knjigi pred letom. — Miran Žargi pa predstavlja v kratkem članku svet tam okrog Preserja. — Zadnji dve številki 11—12 imata na prvem mestu spomin poti na Stol, kakor ga iz svojih spominov podaja dr. Božena Merljak. Škoda, da je tudi za nas pot na Stol samo še spomin, ki ga pa radi jemljemo v misel in radi beremo o lepih doživljajih na teh gorskih potih. — Dr. Brilej pa nas je to pot popeljal v črnogorske gore, opisujoč vožnjo iz Dubrovnika preko Veterinika do Vasojevičkih Komov, kakor je napravil turo v spremstvu živahnega vodnika Djordja. S slikami nam je ponazoril to divjo, pa lepo pokrajino ter tudi v nas vžgal misel, da bi še kdaj videli te gore okrog Durmitora in se pogovorili s temi zanimivimi in originalnimi ljudmi. — Stanko Aleksič iz Beograda je iznašel dve novi smeri v Dovškem Gamzovcu (2440 m) ter razlaga našim alpinistom, kako se je vzpel po severozapadnem steburnu in po zapadnem steburnu. Z njim je bil tudi Slavko Peršič, ki je članek poslovenil. — Jože Tomazič pa se je z vršavcem približal našim hribovitim zemljim med Kočevjem in Mirno goro ter jo prehodil in nas seznanil s tem »Belokranjskim Triglavom«, kjer ob cerkvi sv. Frančiška sloni edina

Drobne novice

Koledar

Torek, 27. januarja: Janez Zlatousti, škof in cerkveni učitelj; Vitalijan, papež; Dativ, mučenec; Avit, mučenec; Julijan, škof.

Sreda, 28. januarja: Peter Nolask, spoznavalec; Rogerij, spoznavalec; Egidij, spoznavalec; Odorik, spoznavalec.

Novi grobovi

† Ciril Benkovič, absolvirani pravnik v Kamniku, je dne 20. t. m. umrl nenadne smrti. Rajni Ciril je bil iz znane Benkovičeve roduvine v Kamniku ter nečak ljubljanskega odveta dr. Ivana Benkoviča. Vsem njegovim sorodnikom ob tej pretresljivi izgubi izrekamo globoko sočutje. Rajnika pa priporočamo vsem v pobožno molitev.

★

— Zdravje g. Jožeta Gostinčarja, ki prebiva v Vižmarjih, se je zadnje dni zelo poslabšalo ter se bojimo najhujšega. Vsem znancem in prijateljem njegovim ga priporočamo v pobožno memento.

— Mesecna rekolekcija za duhovnike z dežele bo zadnje sredo tega meseca, to je 28. januarja v »Domu duhovnih vaj« v Ljubljani. Začetek točno ob pol 11 dopoldne. K obilni udeležbi so vabljeni vsi gg. duhovniki izven Ljubljane, zlasti še člani Apostolske unije. — Vodstvo Doma DV in škofijsko vodstvo VA.

— Obveznikom za oddajo živine za zakol! Dogonj živine za zakol v Ljubljano bodo odsej skoraj vsak teden ob sredah, tako da bosta v 14 dneh prišli na vrsto obe skupini občin. Na teh dogonih bodo tudi še nadalje redno prevzemali teleta in prašiče. Kolikor je bilo mogoče, je bil doslej obveznikom dogon odložen, a odsej v drugi polovici obvezne dobe bo oddaja strožja, ker bo moral vsak obveznik oddati vso predpisano mu množino dosedanje obveznosti. Zato bo sedaj vsak obveznik dobil nov bel listek z navedbo zvišanja, koliko je že dal, koliko mora še dati in kateri mesec pride na vrsto zaradi pravilne razdelitve oddaje. Manjši obvezniki so v glavnem določeni za zadnje mesece, zato pa tudi nadalje prošnje za odložitve nimajo pomena. Če pa posameznik želi svojo živino oddati prej ali če potrebuje kaka druga priložnost, naj se ob torkih ali sobotah dopoldne zgleda pri komisijarju za oddajo živine v mestnem gospodarskem uradu v Beethovnovi ulici št. 7, soba št. 35, v II. nadstropju, ne pa na Prevodu. Pri tem komisijarju v mestnem gospodarskem uradu dobi tudi rdeč listek, ki je potreben za izplačila na dogonu, a po rdeč listek naj pride vsaj 14 dni prej, preden želi živalo oddati, ali pa pred začetkom meseca, ki mu je določen za oddajo. Če bo potrebno, bodo pa morali biti obvezniki z rdečimi listki vabljeni tudi prej. Ostankevi ni dovoljeno zadržati zase za prihodnjo obvezno dobo, lahko jih pa obveznik odstopi drugemu, ki bo morda prihodnjo obvezno dobo dal živino namesto njega. Manjši obvezniki pa lahko živino oddajo skupno ter jim je prav zato določen rok na poslednje mesece, da si o pravem času oskrbe obvezno množino.

— Zaradi obolnosti opernih članov: Heybale, Ivančičeve, Betetta, Golobove in Polajnarjeve, je bila Uprava Narodnega gledališča primorana izpremeniti napovedani repertoar za tekoči teden in prezasesti večje število partij v raznih operah. Glede na izredno veliko število obolelih članov, prosí Uprava gledališča p. n. abonente, da to upoštevajo.

Ljubljana

1 Sestanek voditeljev ljubljanskih Marijinih družb bo v sredo, 28. t. m. ob treh popoldne v posvetovalnici Ljudske tiskarne (ne v semeniški dvorani, kakor je bilo prvotno naznanjeno). Glavna referenta sta: p. prior Valerijan Učak in katehet Stanko Skrbec. — Vabljeni in dobrodošli so tudi drugi gospodje duhovniki. — Tajnik.

1 Kofeški premog, predvsem kosovec in kockovec in tudi nekaj orehovec, je nabavil mestni preskrbovalni urad za oddajo v manjših množinah od 50 kg do največ 500 kg pod maksimalno ceno. Premog je namenjen predvsem manj premožnim slojem ter ga zaenkrat na osebo nikdo ne bo dobil več kot 200 kg, družina pa največ 500 kg, da znižane cene ne bodo mogli zlorabiti preprodajalci. Kdor želi ta premog kupiti, naj pride v mestni preskrbovalni urad v Mestnem domu, II. nadst., soba 3, ter prinese s seboj družinsko knjižico zaradi ugotovitve števila družinskih članov. Ko bo v tem uradu premog plačal, bo dobil nakaznico, z njo pa premog na mestni pristavi samo ob ponedeljkih, sredah in petkih.

planinska koča SPD v Ljubljanski pokrajini. — Franc Pengal pa je na treh izletih obiskal tri gradove: Turjak, Hmeljnik in Kostel (od katerega je ime Kostelec, Kastelec, Kostevec) ter leži na jugu naše pokrajine tik nad Kolpo v Kofeškem kotu. — Obzor in društvene vesti zaključujejo letnik revije.

Priloženo je vabilo za nov letnik 1942, iz katerega ponatiskujemo začetek:

Slovensko planinsko društvo bo tudi v letu 1942 izdajalo svoje glasilo »Planinski Vestnik«. Pri tem ga bo zlasti vodila zavest, da je naš list krepka vez med ljubitelji naše gorske prirode in izraz neomajne povezanosti Slovencev z rodno grudo. Gostiti, krepiti in utrjevati to vez je danes nemara še bolj potrebno kot kdaj koli poprej. Zato vabi društvo vse svoje članstvo, naj se s še večjo ljubeznijo kot doslej oklene svojega glasila, ki bo, kakor dosihdob, tudi v bodoče širilo smisel za pravo planinstvo ter lepoto naše zemlje, prinašajoč članke o našem ožjem delovnem področju, kakor tudi o planinah in planinskih pojavih širšega sveta.

Prepričani smo, da nam dosedanji naročniki ostanejo zvesti tudi v bodoče. Prosimo jih, naj med svojimi znanci in planinci pridobijo novih naročnikov našemu listu, ki bo kljub podraženi tiskovnim stroškom v nekoliko skrajšanem obsegu naročnikom še nadalje za dosedanjo naročnino na razpolago.

Priporočamo naročilo te edine slovenske planinske revije, ki bo stala za vse leto 20 lir.

Italijansko-bolgarsko prijateljstvo je dobilo viden izraz v posebni organizaciji (po zgledu številnih drugih »društev prijateljev« tega ali onega naroda). Imenuje se »Associazione italo-bulgara« in ima sedež v Rimu. Izdaja tudi posebno revijo s podobami »Bulgarija« vsake tri mesece (naročnina 30 lir). V isti založbi je izšlo že tudi

1 V mestnem kopališču v Frečni ulici je od sedaj dalje skrajšan čas za sprejemanje kopalcev toliko, da bo popoldne kopališče kopalcem odprto samo od 14 do 18, a po 18 ne bo nobenemu novemu kopalcu več dovoljen vstop.

1 O mestnih trošarinah smo v sobotni številki objavili izvešček iz mestnega proračuna za letošnje leto, vendar nam je prav pri posameznih trošarinskih postavkah tiskarski škrt napravil več napak, ki jih moramo popraviti, da ne bo pomot. Že pri rumu je pravilno navedena letošnja trošarina z 12 liri, zato je pa tem večja napaka v oklepaju pri lanskem trošarini, kjer je tiskano, da je lani znašala trošarina samo 1 din, v resnici je pa znašala 15 din. Pri denaturiranem špiritu je navedena letošnja trošarina 1.25 lir, lanska pa 1.25 din, toda oba številki sta napačni, ker je bila lani trošarina na denaturirani špirit samo 1 din, letos je pa samo 1 liro. Se večjo zmedo bi pa lahko napravila napaka pri vinu, ker je tiskano, da je letošnja trošarina 1.10 lir, ko bodo gostilničarji letos morali od litra plačati 1.50 lir. Na to napako še posebno opozarjamo pivce, da ne bodo gostilničarjem po krivili očitali velikega dobička. Pa tudi pri divjačini je tiskarski škrt zagrešil nekaj napak. Pri srnjadi je objavljena pravilna letošnja trošarina 12 lir, napačna je pa lanska 12 din, ki je bila v resnici 16 din. Tudi pri divjem zajcu je tiskano samo 3.30 lir, ko je letošnja trošarina v resnici 3.50 lir. Toliko, da ne bo nepotrebnih napačnih mnenj ali celo očitkov.

1 »Igra o vrazjem mostu« je naslov delu, ki ga bodo uprizorili veliki Franciškovi križarji ob enem s »Kovačevim študentom« 1. in 2. februarja v franciškanski dvorani. Ne zamudite prilike in si kupite vstopnice v predprodaji pri Siligloju.

1 Razstava Zorana Mušiča pri Obersnelu je podaljšana do četrtka, na kar opozarjamo vse ljubitelje slovenske umetnosti.

1 Vrtnarska predavanja pri podružnici SVD Ljubljana I. V sredo, dne 28. t. m. predava upravnik drevesnic Kmetijske družbe g. Brecljnik Ivan o izbiranju in rezanju sadnih cepičev, o cepljenju sadnega drevja spomladi (koščičastega v februarju, pečkastega v marcu) in o precepljenju starega drevja ter o zaščiti proti pozebi. Skioptične slike. Začetek točno ob 18. v kmetijski predavalnici I. drž. realne gimnazije v Vegovi ulici. Vstop prost.

1 Vse, ki se zanimajo za »Gledališki koledarček«, opozarjamo, da bo 2. februarja t. l. zbiranje v njem razpisanih nagrad. Koledarček je zanimivost za gledališko občinstvo, ker so v njem zanimivi podatki o gledališču ter slike dramskih in opernih članov. Naročajo je pri obeh gledaliških blagajnah za ceno 12 lir.

Najboljši in najcenejši slovenski tednik je »Domoljub«

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

Gledališče

Drama. Turek, dne 27. jan. ob 17: Voda. Red Turek. — Sreda, 28. jan. ob 17: Lepa pustolovščina. Red Sreda. — Četrtek, 29. jan. ob 17: Voda. Red A. — Petek, 30. jan. ob 15: Boter Andraž. Izven. Dijaška predstava. Zelo znižane cene.

Opera. Turek, dne 27. jan. zaprt. — Sreda, 28. jan. ob 17: Madame Butterfly. Red B. — Četrtek, 29. jan. ob 17: Ples v Operi. Opereta. Red Četrtek. — Petek, 30. jan. ob 17: Don Pasquale. Premiera. Red Premierski.

Rokodelski oder

V nedeljo, 1. februarja, bo poslednja uprizoritev zabavne in vsebinsko dovršene komedije: »Velika skušnjavca«. Igra nam prikazuje na svež in poučen način izrez iz življenja ljudi »boljših« krogov.

Mrakovo gledališče

Franciškanska dvorana

Turek, 27. t. m.: »Elektra«. Začetek ob 18 zvečer. — Četrtek, 29. t. m.: »Elektra«. Začetek ob 15.30 popoldne.

Prva repriza velike Sofokles-Hofmannsthalove umetnine bo drevi ob 18. Ker je bila premiera pretekli turek razprodana in ker tudi za nocojšnjo predstavo vlada veliko zanimanje, opozarjamo, da si pravočasno preskrbite vstopnice. Začetek bo točno ob 18, zato naj občinstvo pravočasno zasede prostore. — Vse tiste pa, ki zvečer ne utegnajo, pa

deset knjig »Zvezki bolgarske kulture«, ki podajajo zgodovino in bolgarsko slovstvo. Vodilni mož je profesor Damiani, sodeluje pa tudi izvedenec za srbsko-hrvatske zadeve, profesor Cronia.

O ruskem slovstvu je napisal gotovo najboljši italijanski slavist Ettore Lo Gatto debelo knjigo z naslovom »Storia della letteratura russa«. Knjiga je del zbirke »La civiltà Europea«, ki izhaja v založbi Sansoni, Firenze.

Gatto se je pokazal kot dober poznavalec ne le ruske književnosti, marveč tudi kot proučevalec ruske miselnosti in ruskih socialnih problemov; iz le-teh slednjih skuša razložiti marsikak zanimiv pojav ruskega slovstva in njega prispevek k splošni evropski kulturi. Imena kot Puškin, Lermontov, Tolstoj, Dostojevskij se vredno družijo z vrhunec slovstva pri zadnjih evropskih narodih. Pisatelj obravnava rusko književnost od njenih začetkov pa do danes; prinaša tudi nad sto portretov ruskih pisateljev. Knjiga je v marsičem odkritje za slaviste same.

R. B.

Katoliško enciklopedijo pripravljajo z velikim uredniškim odborom znani pisatelj knjige »Vita di Gesù« — pater Ricciotti. Ta prva italijanska katoliška enciklopedija, ki bo izšla pri založniku Rizzoliju, bo obsegala 12 zvezkov, po 1000 strani vsak. V njej bo obdelano katoliško življenje od vseh strani po zgledu podobnih enciklopedij v Nemčiji, Franciji in Ameriki.

— Obraz. V tem kulturnem stolpu ste že brali o misijonarskem romanu »Ura v neprodirljivem vrhu«, kjer so opisani napori jezuitskih misijonarjev v Kini. Pisatelj je mladi katoliški profesor Fausto Montanari, že širom svoje ožje domovine poznani pisatelj zgodovinsko-slovesnih ocen, pisanih v novelističnem slogu, pa tudi priznan novelist. On družji prodirljivost in neko znanstveno točnost vsebine z liricnim slogom. Oboje je prejel po starših. Rojen v Vi-

opozarjamo na popoldansko predstavo, ki bo v četrtek ob 15.30 (pol štiri) popoldne. Danes posluje blagajna (rač. dvorane) od 10 do 13 in od 15 do predstave, jutri od 10 do 13 in od 15 do 17, v četrtek pa od 10 do 13 in od 14 do predstave.

Radio Ljubljana

Torek, 27. januarja: 7.30 Radijska poročila v slovenščini. — 7.45 Lahka glesba, vmes ob 8 napoved časa. — 8.15 Radijska poročila. — 12.15 Koncert šramla Ljubljana. — 12.40 Simfonična glasba. — 13 Napoved časa. Radijska poročila. — 13.15 Vojno poročilo Glavnega Stana Ororoženih Sil v slovenščini. — 13.17 Orkester EIAR-ja pod vodstvo D. M. Šijanica: Pisana glasba. — 14.00 Radijska poročila. — 14.15 Pisana glasba pod vodstvom Petralia. — 14.45 Radijska poročila v slovenščini. — 17.15 Prenos iz »Licéum« v Firenzi: Koncert kvarteta Ferro. — 19.30 Radijska poročila v slovenščini. — 19.45 Koncert harmonikaškega dueta Malgaj. — 20.00 Napoved časa. — Radijska poročila. — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini. — 20.30 Pisana glasba. — 21.00 Prenos iz Verdijevega gledališča v Trieste: »Francesca da Rimini«. — V odmorih: pogovor v slovenščini, novice v slovenščini. — Po operi: radijska poročila.

Razdelitev poslov na okrožnem sodišču

Objavljena je bila pred dnevi že razdelitev poslov na okrajnem sodišču. Izvedene so bile le nekatere izpremembe v pogledu dodelitve raznih referatov in pravn. Tudi na okrožnem sodišču je bila izvedena z novim letom, kakor običajno, nova razdelitev poslov, ki v glavnem ne kaže posebnih razlik napram lanskemu letu. Določena so bila sodnikom okrožnega sodišča poslovna področja.

Vodstvo okrožnega sodišča in posli sodne uprave: predsednik okrož. sod. g. Hudnik Adolf, njegov namestnik je po činu najstarejši sodnik.

Personalni senat in senat za upravne zadeve tvorijo: Hudnik Adolf kot predsednik, namestnik: Gregor Jurij, člana: Gregor Jurij in Kralj Ivan. Namestnika: Žigon Alojzij in Sašel Josip.

I. Civilni oddelek, ki obsega imovinsko-pravne spore v vrednosti nad 30.000 din ali 11.400 lir, obsega več senatov, ki jim predsedujejo sodniki: dr. Sašel Josip, Bidovec Valentin in Barčičev Josip. Za sodnike-poedince v civilno-pravnih sporih so določeni sodniki: dr. Štrukelj Stanko, dr. Leon Pompe, ki je doslej sodil kot sodnik-poedinec navjalske zadeve, dr. Vračko Edvard in Štrukelj Vinco. Daje kot sodnik-poedinec in poročevalec za izvrševalne zadeve Gorečan Fran.

I. Oddelek za trgovinske in rudniške spore. Predsednik senata: dr. Mihalič Boris, namestnik dr. Sašel Josip. — Upravitelj sodnih oddelkov I. in II. je s. o. s. dr. Sašel Josip, namestnik Bidovec Valentin.

Prizivna senata zoper odločbe in sodbe okr. sodišč. Predsednika sodnika Gregor Jurij in Žigon Alojzij. Predsednik senata za zadeve nepravdnega postopka s. o. s. g. Ferdinand Merala, ki je bil premešen od okrajnega k okrožnemu sodišču. Poročevalec za konkurzne in poravnalne zadeve dr. Boris Mihalič. Upravitelj sodnega oddelka III. sodnik Jurij Gregor. Upravitelj kazenskih oddelkov V—VII sodnik Ivan Kralj, namestnik Ivan Brelih.

Kazenski senati treh in petih sodnikov so ostali neizpremenjeni. Predsedniki malemu kazenskemu senatu: dr. Julij Felaher, Ivan Brelih in Rajko Lederhas. Predsednik velikemu senatu Ivan Kralj. Kazenski sodnik-poedinec dr. Alojzij Rant namesto sodnika Josipa Zorka, ki je prevzel preiskovalni oddelek X. Sodnik Anton Šporn kot sodnik-poedinec za prestopke po uredbi o cenah in ostalih protidržajnih uredbah. Sodnik za mlajše maletnike Ivan Kralj. Preiskovalni sodniki: sodni pristav A. Fischinger, namestnik Jos. Javoršek. Oddelek VIII. Oddelek IX: preiskovalni sodnik Jos. Javoršek, namestnik Alfred Fischinger. Oddelek X: Josip Zorko in sod. pristav Mohorič Matevž kot preiskovalna sodnika.

Obrotno sodišče: predsednik sodišča dr. Jakob Svet. Pisarna sodišča je na okrajnem sodišču. Razprave se vrše na okrožnem sodišču v II. nadstropju.

Invalidsko sodišče. Vodja sodišča in sodnik za invalidske posle s. o. s. dr. Edvard Vračko.

Sklepi občinske seje v Novem mestu

Pod vodstvom mestnega župana dr. Polenška je bila v sredo popoldne seja novomeškega občinskega odbora, na kateri je župan najprej poročal o bilanci in računskem zaključku mestnega prehranjevalnega urada, ki je v letu 1941 dosegel 1.238.786.14 lir prometa, od tega v prvem polletju 208.114.57 lir. Dobička je ta urad dosegel 5.861.70 lir. V drugem polletju je urad imel največ izdatkov z nakupi moke, ki so zahtevali 585.132.05 lir. Za krompir je bilo izdanih 23.598.90 lir, in za sladkor 2.509 lir. Bilanco in računski zaključek je občinski odbor soglasno odobril. Nato je župan poročal o pregledu občinske blagajne, ki se nahaja

v popolnem redu. Občinski odbor je še sklepal o oddaji praznega stanovanja v občinski hiši na Ljubljanski cesti in odločil, da se da na razpolago meščanski šoli, ki ga bo uporabila v učne namene. Pri naslednji točki dnevnega reda je občinski odbor sklenil, da se s 1. jan. povečajo draginske doklade mestn. uslužbencem. Znesek, ki bo potreben za prejšnje in sedaj zvišane doklade, je 63.004 lire. Ker bo sedaj novoustanovljen anagralski urad, je bila potrebna nastavitve dnevničarja. To mesto je bilo dodeljeno bivšemu občinskemu tajniku v Lescovcu Francu Preglju. Pri naslednjih točkah dnevnega reda je bilo sklenjeno, da se Ana Mayreprijme v občinsko zavetišče in da se prizna krajevna potreba za podelitev koncesij za gostilniško obrt Ivanu Osolniku in J. Koširju, za trgovino z vinom Umberto Delicu in za trgovino z manufaktur-nim blagom Anastaziji Midorierjevi.

Iz Novega mesta

Tujsko-prometno in olupševalno društvo v Novem mestu prosi prijatelje pit. naj v postavljene pitnice vsak dan natrosijo drobtin in zrnja. Mraz povzroča trpljenje udi malim pitčim stvarcam.

Zrvice poldne. Na potu iz mesta proti domu je na cesti padla 43letna Marija Vebrova iz St. Petra in si pri padcu zlomila levo nogo; 28letna Alojzija Sajetova pa je na poldnevnih tih padla, ko je šla na Krko prst. Zlomila si je desno nogo. Obe ponesrečenki se zdravita v novomeški ženski bolnišnici.

Ponesrečeni otroci. Dveletni Janez Vitgaj, sin kočarja iz Zagriča pri Primskovem, je padel s krušne peč in si zlomil levo nogo. Iz naročja dvanaestletnega brata je padel 9 mesecev star Mirko Ogulin, sinček posestnice v Cerovcu pri Semicu in si zlomil levo roko. Oba otroka sta v novomeški ženski bolnišnici.

S Spodnjega Štajerskega

Poklene šole na Spodnjem Štajerskem. V okviru štajerske domovinske zveze je na Spodnjem Štajerskem bila izpeljana organizacija poklenega šolstva. Od julija do decembra lanskega leta je bilo vsega skupaj na Spodnjem Štajerskem v okrajih Maribor-mesto, Maribor-okolica, Celje, Ptuj, Ljutomer in Trbovlje 229 tečajev in sestankov za strokovno izobrazbo. Na teh sestankih je bilo vsega skupaj 8188 udeležencev. Obravnane so bile strokovne panoge, kakor tekstilna industrija, kovinarstvo, trgovina, obrt, tujski promet in podobno. Tri posebne strokovne delavnice pod vodstvom strokovnjakov so na razpolago delavstvu, ki si v njih lahko izpopolnj svoje znanje.

Nesrečen padee. 14letni šolar Emil Stuhce iz Maribora je na cesti tako nesrečno padel, da si je zlomil desno nogo.

V Studenih pri Mariboru je umrla 24letna Marija Lešnik, žena brusarja nožev.

Zberite knjige »Slovenčeve knjižnice«. - Vsaka knjiga broširana le 5 lir, vezane po 11 lir in 20 lir.

DNEVNIK PALČKA Modrijančka

»Izgubljeni smo!« se je oglašil Vseznal. »Morski volkov so gromozanske in požrešne ribe. Da le kdo pade v vodo, koj ga bo volk požrl!« Medtem ko smo mi begali po splavu, ne vedo, kje se nas drži glava, nas je zadel še hujsa nadloga.

Neznanski val se je z gromom in bučanjem zaletel na splav in je prinesel novo morsko pošast z velikanskimi željstmi s seboj, da je kazalo, da bomo izginiti v žrelu, čim bo znila.

»Izgubljeni smo!« sem od groze zavpil in hotel zbežati s splava.

Tudi drugi so se razbežali na vse strani splava. Hvala Bogu je ta hip val tudi odnesel strašno pošast od nas.

Nevihita je divjala dalje. Valovi so pljuskali in bučali in premetavali naš splav kot slamnato bilko. Bili smo strašno izmučeni, prestrašeni in obupani.

»Le kdo si je to izmislil, da moramo na morje?« je zabundral očka Bradac. »Rajši bi bili mirno čepeli v gozdu!«

»Da bi le burja nehala razsanjati,« se je žalostno odzval Vseznal, saj se je bolj kot drugi zavedal, da je vso nesrečo povzročil on sam, ker ni pravilno ravnal s stroji.

»Dobro bi bilo, če bi nas kaka ladja vzela na krov in nas odpeljala,« je dejal doktor Lešnik. »Saj bomo sicer vsi od lakote pomrli, če nas prej ne bodo požrli morski volkovi.«

Letalo brez vijaka – letalo bodočnosti

Po vsem svetu je vzbudila veliko zanimanje novica, da je zadnjega novembra leta 1941 napravilo letalo brez vijaka, katero je zgradil italijanski inženir Secondo Campini in vodil polkovnik Mario De Bernardi, posrečen polet iz Milana do Guidonije. To razdaljo, ki meri 474 kilometrov, je preletelo to svojevrstno letalo v dveh urah 15 minutah in 47 sekundah. Doseglo je torej povprečno hitrost 209 km in pol na uro.

Raketni pogon se ni obnesel

Glede na to, da se po vsem svetu najbolj glavni graditelji letal vneto bavijo z nalogo, zgraditi letalo, ki bi bilo sposobno dvigniti se brez gonilnega vijaka in z njim preleteti večje razdalje, je iznajdba inž. Campinija še tembolj pomembna, ker doslej drugod po svetu ni bilo slični niti o poskusih, da bi taka letala zgradili. Pred dobrimi 15 leti se je moderna tehnika z velikim zanimanjem vrgla na obravnavanje tako imenovanega raketnega pogona. Navdušeni graditelji so že sanjali, da bo s pomočjo raketnega pogona mogoče odleteti celo iz zemeljskega območja na obisk k najbližjemu sosedu – mesecu. Strokovnjaki so kmalu dokazali, da je uresničenje te sanje še silno daleč. Nato so bili izpeljani prvi praktični poskusi z raketnim pogonom na avtomobilih. Velika nemška avtomobilska tvrdka Opel je zgradila tako imenovani raketni avto, ki

Načelo reakcije

Isti učinek kakor plin zgorevajočega smodnika, imajo vsi plini in vse tekočine, ki z veliko naglico pritekajo skozi kakrnikoli cev ali odprtino. O tem bi nas lahko prepričal enostaven poskus. Na pipo vodovoda zatakne močnejšo cev – uljce (po Breznikovem pravopisu). Uljce smo na spodnjem koncu zapornili tako, da bi voda iz njega, če bi odprli pipo, brizgala v vodoravni smeri. Če odpremo pipo, začne voda teči skozi cev. Takoj opazimo, da uljce ne visi več tako, kakor je prej. Nagne se namreč v nasprotno smer, kakor teče voda. Nagiba se tembolj, čim močnejši je vodni curek. Tudi tu nastopa reakcija v vodoravni smeri iztekajoče se vode. Isto bi videli, če bi namesto vode uhajal skozi cev plin. Reakcija gibajočega se plina ali tekočine potiska posode, v katerih je plin ali tekočina, vedno prav v nasprotno smer uhajajočega plina ali vode. Temu načelu odgovarja novo zgrajeno Campinijevo letalo.

Ker je seveda praktična izvedba tega načela velika tajnost, o izvedbi strojnih naprav ni mnogo znanega. Campinijevo letalo je na zunaj v glavnem podobno drugim letalom. Je enokraklinski z nizkimi krili, v kateri se med poletom tudi skriva stojala s kolesi za pristajanje. Trep sam ima izrazito aerodinamično linijo, spredaj na glavi trupa pa je namesto vijaka in bencinskega

Portugalija skrbi za svoje ljudstvo

Časopisje je zadnje dni poročalo, da je priplula v lizbonsko pristanišče neka večja brazilska ladja in se v njem usidrala. Potem, ko bo oddala vse blago, se bo hitro vrnila v domovino. V zvezi s to novico portugalski krogi pripominjajo, da bo zaradi vstopa Amerike v vojno prihajajo odsedaj v Portugalijo vedno manj ameriških ladij in se bo s tem zmanjšal tudi dovoz živil.

S tem računa tudi portugalska vlada in je po poročilu nemškega tednika »Das Reich« pripravljen na vse ter je izdala že več potrebnih ukrepov, pričeni od vpisa velikega državnega posojila, s katerim bo država pokrila vse svoje izredne izdatke, ki jih narekuje sedanji čas, pa do zadnjih navodil portugalskemu kmetu, naj po svojih vlogah med vinskih trtami sadi tudi krompir. Pri tem pa vlada postopa zelo previdno in premišljeno. Prvi uradni ukrep o racioniranju je zadel bencin. Po tem razpisu bodo odsedaj naprej dobivali avtomobilisti na mesec samo 30–50 litrov bencina, zdravniki pa nekaj nad sto litrov. Drugi ukrep se je že nanašal na prehrano ljudstva ter določa, da morajo po vsej Portugaliji peči kruh iz krušne moke, kateri mora biti primestna tudi koruzna moka. Istočasno je vlada zaplenila vse razpoložljive zaloge moke in žita, da bi na ta način lažje urejala preskrbo ljudstva s kruhom. Pravtako je vlada najstrožje prepovedala izvažanje kave, čoko-

lade in kakava. Istočasno je dala popisati tudi vse svinje.

S svojimi ukrepi pa vlada nima težav. Ljudstvo je narodno tako zavedno in disciplinirano, da samo uvideva potrebo omejitve v vsem. Zato je tudi vlada prepustila uvidenosti privatne trgovine, da že sedaj omeji prodajo kave. Pričakovati je pa kljub temu, da bo vlada v kratkem strogo racionirala prodajo sladkorja, riža in predvsem polenovke, ki je poleg sardine glavna hrana širokih ljudskih plasti. Uvoz polenovk, ki jih je lovilo samo portugalsko ribiško ladje v daljnih morjih, ki so danes že vsa v vojnem področju, je namreč že popolnoma izostal.

Človek brez možganov

Vsi mislimo, da človek brez možganov, ali pa samo z delom možganov, sploh ne more živeti. Nasprotno je pa dokazal zdravnik dr. Gulpin, profesor na newyorški medicinski fakulteti, ki je zbranim znanstvenikom kazal slike vojaka, kateremu so pri operaciji morali odstraniti tri četrtine možganov. Dr. Gulpin je izjavil, da omenjeni vojak živi kljub težki operaciji še nadalje, normalno misli in dela. Zanimiva ugotovitev profesorja dr. Gulpina je v znanstvenih krogih zaradi tega znova sprožila celo vrsto razprav o delovanju in pomenu možganov za ohranitev normalnega človeškega življenja.

Sport

Roma vodi z 21 točkami

Včeraj so odigrali v italijanskem državnem prvenstvu 14. kolo. 159 klubov je bilo spet na terenu, da si popravijo položaje v svojih razredih. V razredu najboljših, v katerem sodeluje 16 moštev, so si priborili prvi trije na razpredelnici spet polno število točk. Roma je porazila Livorno, Venezia Ligurio, Torino pa Triestino. Črn dan je imela spet Modena, ki je dobila v Genovi šest zadetkov. Ostala bo po prvem delu prvenstva na repku tabele in se tresla v skrbi za svoj obstanek v razredu najboljših.

Podrobni izidi so bili:
Firenze — Bologna : Fiorentina 5:2.
Torino — Juventus : Napoli 1:1.
Genova — Genova : Modena 6:0.
Roma — Roma : Livorno 4:0.
Milano — Milano : Ambrosiana 2:1.
Venezia — Venezia : Liguria 2:1.
Trieste — Torino : Triestina 3:1.
Bergamo : Atalanta je premagala Lazio, številni izid pa ni znan.

Vrstni red moštev je po 14. kolu naslednji: Roma 21 točk, Venezia in Torino po 19 točk, Genova 16, Atalanta, Triestina, Liguria, Ambrosiana in Juventus po 14 točk, Fiorentina 13, Bologna, Milano, Lazio in Livorno po 12, Napoli 10, Modena 8. Važna sprememba je doletela v zadnjih kolih Triestina, ki je zdrknila z vrha razpredelnice v veliko družino moštev, ki se držijo s 14 točkami na sredini.

V drugem razredu sodeluje 18 klubov. Prvak Bari je izgubil v Bresciji dragoceno točko, Vicenza pa je pustila v Novari kar ves izkupicek.

Podrobni izidi v drugem razredu so bili:
Fiume : Fiumana : Spezia 3:2.
Lucca : Luchese : Udinese 2:1.
Novara : Novara : Vicenza 2:1.
Siena : Siena : Prato 4:0.
Brescia : Brescia : Bari 1:1.
Lodi : Fanfulla : Savona 3:1.
Pisa : Alessandria : Pisa 2:1.
Reggiana : Reggiana : Propatria 2:0.
Padova : Padova : Pescara 1:0.
Stanje točk: Bari 22, Vicenza 21, Alessandria in Novara 19, Padova 18, Fanfulla 17, Brescia in Pescara po 16, Udinese 15, Spezia 13, Siena in Savona po 11, Propatria, Reggiana, Pisa in Prato po 10, Fiumana 7, Luchese 3.

V Breslavi so podelili naslove evropskih prvakov

V soboto so v Breslavi nadaljevali, včeraj pa zaključili vojno prvenstvo amaterjev boksarskega športa. Udeleževali so se ga tekmovalci enajstih narodov. Italijani, Madžari in Nemci so poslali v borbo z rokavicami po dvojce moštev, ostali narodi pa so se udeležili tekmovalstva samo s posamezniki. Točnega pregleda o izidih še nimamo, ker smo vezani le na kratko sporočilo po radiu. Večina tekmovalcev je izpadla že v predtekmalih. Nemec Büttner je izrinil Italijana Giagnolo, Šved Bequist Hrvata Devčića, Madžar Szegelya pa Italijana Panticano. Tudi preostali hrvatski tekmovalci: Krleža, Hladny in drugi so se morali s Slovaki, Švicarji in Španci umakniti boljšim.

O finalnih tekmah včerajšnje nedelje smo slišali po radiu naslednje: Oldenburžan Hoff si je priboril naslov evropskega prvaka 1942 v težki kategoriji. Posebno napeta borba je bila v welter kategoriji, v kateri je porazil Hamburgčan Raesche vse

nasprotnike, med njimi tudi madžarskega favorita Tormo. V lažjih kategorijah bokarjev so se uveljavili Italijani. V mušji teži je postal prvak Evrope Pasciani, v bantam kategoriji pa Paoletti. Tudi Švedi so odnesli eno zmago. Dosegel jo je v srednji kategoriji Noren, ki je premagal Nemca Baumgartnerja. V srednje teži kategoriji se je uveljavil v finalu Danec Christensen, v peresni teži pa je Madžar Frigyes odzvel naslov Nemcu Büttnerju, kar je bila senca dneva. Nemški prvak Graaf ni nastopil.

Italijansko državno prvenstvo v smuku

Bardonecchia, 26. januarja. Včeraj so tekmovali tukaj italijanske smučarke za prvenstvo v smuku. Za tekme je vladalo veliko zanimanje, ker je šlo za lepo nagrado Piemontske prince. Dragoceni pokal si je priborila Mathieud Felicina (Torino) v času 3 min. 55,4 sek. Druga je bila Robustelli Laura (Sondrio), tretja pa Piemont Albertina (Aosta). Tako je prišel pokal Piemontske prince v roke družine GIL-a v Torinu.

Tudi ženske so tekmoval v hitrostnem drsanju. Letošnje žensko prvenstvo v teku na 500 m si je priborila v Celovcu Lucija Böcker-Mertz s časom 55,9 sekund.

Mariborski športni klub je poveril nogometno sekcijo Filipu Masletu.

Dunajski igralci hokeja na ledu (Wiener E. G.), katere so tokli Bratislavci s 7:2, so igrali povratno tekmo in zmagali s 6:1 (2:0, 2:0, 2:1).

V Magdeburgu, znanem nemškem plavalnem središču, so imeli včeraj veliko plavalno prireditev, na kateri se je posebno odlikoval Jerstenberg, ki je dosegel na 100 m hrbtno odličan čas 1:09,4. Omenbe vredni so tudi rezultati, katere so dosegli v štafeti. 10x50 m prsno 6:04,8; 4x50 m prosto 1:57; 10x50 m prosto 4:47,5.

Na drsalnem prvenstvu v Celovcu je zmagal v teku na 500 m Wieser v času 46,4 sek.

V Kölnu so doživeli igralci hokeja na ledu iz Mannheimla hud poraz. Berlinski drsalni klub jih je premagal z 11:0. Tekmo med Risserssejem in Celovcem, ki je bila napovedana za včeraj, so odložili na poznejši čas.

V Ljubljanski pokrajini včeraj ni bilo nobenih športnih prireditev. Na smučiških okrog Ljubljane je bilo par sto smučarjev, ki so izrabili ugodne snežne razmere za vaje in izlete na amueh. Skupina akademikov je nameravala prirediti interno tekmo v slalomu v Podutiku. Zvedeli pa smo, da so bila smučišča tako zasedena, da bi morali odgnati nedeljske smučarje, da bi mogli urediti progo za tekmovalce. Nameravane tekme so uvidelni visokoleto odložili na poznejši čas.

Zavod za športno zgodovino bodo ustanovili v Berlinu. Znani športni publicisti Hans Borowick, katerega pozna mednarodna športna javnost kot priznanega urejevalca raznih športnih statistik, je izdelal predlog za ustanovitev zavoda za športno zgodovino. Športni vodja Tschammer und Osten je predlog odobril in vsdjaril pogoje za znanstveno raziskovanje zgodovine telesne vzgoje. Namen zavoda bo, da zbira vse pomembne podatke o začetku in razvoju posameznih športnih panog v etarem, srednjem in novem veku. Razen tega bodo urejevali v zavodu razpredelnice svetovnih rekordov in zbirali življenjepisne važnejših športnih voditeljev in tekmovalcev.

Hude zime v naših krajih

Letošnja huda zima nas spominja na izredno hudo zimo leta 1929, ko je, kakor letos, najhuji mraz pritisnil v januarju. Zastal je ves razvoj prometa in gospodarstva, zapokalo je dreve, zmrazilo cele jate ptic, nastala je neznozna draginja. Živo srebro v toploeru je zdrknilo globoko navzdol. Le ljubljanski humor ni zmrazil, ki je uganil, da je bilo v Gameljnih neko jutro 90 stop. mraza, namreč v Spodnjih, Srednjih in Zgornjih, v vsakih po 30 stopinj.

Ze najstarejše kronike nam poročajo, o posebno hudih zimah v minulih stoletjih. Leta 1132 sta zmrazili reki Pad in Rodan in se je na Francoskem vino spremenilo v led. Leta 1246 so beneške lagune popolnoma zamrzile. Iz l. 1304 imamo Tolminkem, kjer je zapadlo toliko snega, da so se hiše podirale. Leta 1305 so hodili peš in se vozili s sanmi po Botniškem morju od Kodanja do Gdanska. Leta 1420 je bila po vsej Evropi tako huda zima, da so ljudje v množicah umirali in so roparske živali žrle zmrznjence na cestah. Leta 1433 je v Severni Evropi padal sneg zdržema 40 dni. Leta 1544 so prodajali na Francoskem vino na funte. Leta 1608 je vladal po vsej Evropi tak mraz, da je zmrazil kruh na mizi in je pozeblo popolnoma vse sadno dreve in trte. Leta 1665 je švedski kralj Karol XII. prekoračil s topovi in pratečem Mali Belt. V januarju 1684 je bil po vsej Evropi tako silen mraz, da so pomrzle skoraj vse ptice in popokali celo hrasti po gozdovih. V Londonu so zažigali na glavnih ulicah velike grmade, da so se ljudje vsaj za silo ogreli. Po starih poročilih je bila leta 1740 najhuja zima, kar jo je svet pomnil. V prvi polovici januarja je poginilo po uradnih ugotovitvah na Češkem 1.160.000 ovac, 46.000 goved, 11.000 prašičev in nad 5000 konj. Zamrznilo

je tudi mnogo ljudi. Leta 1795 je bilo v Parizu skozi 42 dni po 23 stop. mraza.

Zaradi hudih zim so silno trpela mesta, še huje pa je bilo na kmetih, zlasti še v starih časih, ko še ni bilo ugodnih prometnih razmer. Saj je trajalo po cele tedne in mesece, da so mogli ljudje iz samotnih, zasneženih selišč v goratih krajih priti v dolino. Prebivalci takih pokrajin so silno trpeli zaradi snega, zametov, mraza in lakote. Zato se ni čuditi, če je bilo baš na kmetih toliko smrtnih primerov zmrzneja. V nekaterih, pred vsem vinskih krajih, so bili ljudje sami krivi take smrti, če so se vračali iz vesele družbe ali iz vinskih hramov preveč obloženi in so nato v snegu za večno zaspali.

Poročevalska časopisna služba v prejšnjih časih še ni bila tako razvita kakor je sedaj, vendar imamo podatke o hudih zimah tudi iz one dobe. Bleiweisove »Novice« pišejo pred skoraj 100 leti (1844): »Nek vremenski prerok je preokoval, da bo sedmiga Prosenza, to je preteženo nedeljo nar vezhi mras letashne sime in družiga velikiga Serpana narvezhi vrozhina letashnjiga poletja.« Tudi takrat vremenske napovedi niso bile zanesljive, zato je oče Bleiweis tej notici, ki je izšla 10. januarja, dodal: »Kdo mu je to rasodel? Ena je še bosa!« Dopisnik »Novice« poroča 12. marca 1853 iz kamniške okolice: »Na višjih krajih kamniške okolice, kakor na Gojzdu, v Luči in Černevcu se je pretečeni mesec toliko snega naletelo, da ga tukajšnji prebivalci že od leta 1830 takšnega ne pomnijo. Na enih krajih, kjer ga je burja skup namosila, doseže visokost treh sežnje, drugeje je sploh po sežnju visok. V Luči pri Raku, mejašu med Kranjskim in Štajerskim, je celo 9 pedi visok. V spričo rečenega Vam pričujočo žalostno prigodo podam. Šimen Urh, po domače Kveder iz Spodnjega Hriba Nedeljske fare nad Kamnikom je dva dni zaporedoma čez Črncev v Gornji Grad na Štajer-

sko vozil. Ko je 18. dan. p. m. zopet na Štajersko peljal, se je revček javaljne ni nadjal, da je bila zadnja pot. Ni ga bilo nazaj. Na Černevcu je v snegu obležal ter zmernjen svojo dušo izdihnil. Vdova s 5 otroci joka po njem.« Leta 1854 je poročal dopisnik z Gorenjskega: »Od vseh Svetih l. l. do božiča ni bilo tod drugega viditi ko gosta in merzla megla, ki je ravnala po vejah dreves, ne ivja, tudi ne požepe, ampak nekaj garjev led, ki je vsaki dan težji prihajal. Imenovana zmrzlina je bila ostra ko žaga, da je človeku, ko je skozi hoto šel, če se varoval ni, obraz razpraskala, in vedno težji na drevesnih vejah prihajajoč je verhe in močnejši veje pokvečila in do čišesa sadnemu drevju in po gozdih napravila tak polomaj, da bi mislili, da ga je toča pobila. Dreveje povsod štule kviško molli. Deset let bo preteklo, preden se bodo gozdi in sadno drevje obrasli.« Prihodnje leto so na Gorenjskem zopet tožili, da je pritisnil tako hud mraz, da so vse fužine zamrzile in so ljudje ob ves zimski zaslužek. Leta 1856 so pisali z Bleda: »Na sv. Tomaža dan smo imeli — 17 stop. R. Led se na jezeru trikrat napravil: na novo leto, 17. dan januarja, tretjič 30. jan. si pa nismo upali darsati. Povpraševal sem stare moše pa nobeden trikrat v eni zimi ledu na jezeru ne pomni.«

Zime v stari Ljubljani se niso mnogo razlikovale od sedanjih. Sneg je pač še nekoliko dalj časa obležal na ljubljanskih ulicah. Hišni gospodarji so ga dali odkidati tik izpred vrat, naprej jih pa ni brizgalo. Mestna uprava je pač štedila na vseh koncih in krajih ter so se že tudi takratni župani, kakor je bilo to še v poznejši dobi, tolažili: »Bog ga je dal, Bog ga bo vzel.« O zelo hudi zimi leta 1858 poročajo »Novice« 1. februarja: »Sinoči se je po dolgem mrazu vreme omečilo in je pothnila burja. Pa ga tudi ni bilo tacega mraza kot to zimo že veliko let. Mraz je bil sicer huji, pa tako stanovitven ne. To se je

videlo na Ljubljani, ki je bila kmalu nad malim grabnom zamrzjena. Samo v hudi zimi leta 1829-30 je bila tudi zamrzjena kot vedo ljudje pripovedovati.« Isto leto je poročal dolenski dopisnik: »Potoki in reke so letos tako zamrzili, da so po ledu čez nje hodi. Čeravno se majhno nad Čatežem stekate Kerka in Sava je vendar vsa voda tako stisnjena bila, da je pri Čateškem brodu Sava tako zamrznila, da so ljudje po ledu čez Savo hodili; zavolj varnosti so bile nekatere lestvice po ledu in na nje deske položene, to je trpelo od 10.—13. t. m. Ze več kot 50 let, kakor pravijo ljudje, ni bila Sava tako zamrzjena kakor letos.« Iz Zeleznikov so poročali leta 1859: »Po besedah pratike se nahajamo še v jeseni al bela oprava cele narave in mrzla burja nam djansko spričujeta terdo zimo.« Grudnov sneg je jeklen« pravi narodni pregovor. Kar še mnogo let ne, se je letos pripetilo, da sta se ris in volk pritepla v naše hribe. Posebno volk je hudo gospodaril in je nekemu nasamnemu kmetu neki devet glav drobne pokončal. Pri svojem okrutnem početju pa se je obnašal tako prederzo, da je res čuda, kako ga ni puška zadela. Sledilo so ga celo v ravnini in iz tega prerokujejo ljudje hudo zimo. Zdaj se je nek zatepel v poljsko dolino in slišali smo, da ima tudi tam še vedno nabrušene zobe.« Ze čez tri dni je poročal isti dopisnik: »V Jelovici je poldrugi seženj snega. Kar se prehodi poleti v 2 urah, za to se potrebuje zdaj dva dni. Pravili so včeraj od enega, da je do vratu globok sneg gazil in bi bil v snegu ostal, ako bi mu ne bila prišla naproti pomoč. Predvčerajšnjim je priletela serna v naš trg in je letela skozi vežo ene hiše in smuknila zopet v drugo. Tukaj ji zaprta duri in živo vjameta. Včeraj so ustrelili zopet drugo koj za hišami. Letos nam je sneg na cesti pervikrat mašina potisnila v kraj. In tako se kaže očito, da v mnogih rečeh vendarle po malem napredujemo.« Konec prihodnjaj.

Francesco Perrit

44

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič.

»O Gospod,« je rekel sam pri sebi stari saducej, misleč na pogovor s Pilatom in Markom Adonijem, ki naj bi zbral Eleazarjevo krdelo, »kako so preudarjeni tvoji načrti! Grato sin ne ve, kdo se bojuje v tej družbi. To bo pogledal, ko bo izvedel!«

3.

Ko je ostal Pilat sam s Panzom in Markom Adonijem, jima je dal še zadnja navodila.

»Ta stavec,« je rekel in mislil Saramala, »je lisjak, ki bi ugnal še samega Odiseja. Res, je, da ima Eleazarjeva tolpa v mestu svoje zaupnike zlasti med ločinco gorečnikov, katere vodi Fanuel, Kaifov sin. Stari jih skrivaj podpira. Treba je imeti oči odprte, Panza!«

Potem se je obrnil k Marku Adoniju:

»Ti pa pomni,« mu je rekel, »da si sin Valerija Grata in da ne predstavljaš samo imena tega rimskega plemstva, h kateremu pripadati pomeni čast, kakršna ni bila nikdar podeljena kralju kakšne dežele, temveč da predstavljaš tudi veličast Rima in čast legij. Pomni to! Med nami kviriti in to svojotjo ni nikake skupnosti. Med seboj se imenujejo bratje, a jaz bi si dal rajši odrežati roko, kakor da bi me kdo teh helotov tako klical.«

Zato predvsem strogoost in potem šele, ako je potrebno, pravica. Kdor je močan, je tudi pravičen, če hoče. Samo tako je pravica zaslužena.

Zdaj veš, dečko moj, kaj je tvoja naloga. Od danes si dodeljen Panzu kot poveljnik konjenice pri posadki v mestu. Eskadron sem povečal na tri

sto mož. Večinoma so Galačani, Germani in Galci, ki so dobri vojaki. Z njimi boš vzdrževal red po cestah, a zlasti glej, da izslediš v njih njih skrivajših Eleazarjevo tolpo in jo iztrebiš do zadnjega moža. Če se ti posreči, da ujameš tisto judovsko amazono, ki je tolpo sodeluje, jo pošlji v Cezarejo. Dam jo pred vrati križati.

Pri vsem tem pa je treba misliti na neko krajeno težkočo. Glavni stan tolpe je, kakor sem povedal, pri Arbeli v nekem divjem, goratem kraju ob Tiberijskem morju, torej na ozemlju, ki spada pod sodno oblast kralja Antipa. Če bi bil še za kaj drugega, ko da se greje pri svoji evankelji Herodiadi, bi ne bilo nam treba nastopati v njegovem ozemlju. Toda tu je, moj dragi, roparstvo vsem v krvi kakor mrzlca v Minturnu. Če bi ne bilo nas Rimljanov tukaj, bi ne napadali karavan Eleazar, temveč sam Antipa. Zato udari, če bo potrebno, vse do Paneje Filipove in gotovo naletiš v kakem kraju na roparje. Z zakonitostmi se nič ne ukvarjaj! Toliko ujetih, toliko pribitih na drevesa, kakor delajo pomorščaki na ladjah z morskimi roparji.

Začneš lahko že kar jutri. Vzemsi s seboj kakih trideset konjenikov, pojdi do Bethabare ob Jordanu in napravi poizkus v gorah severno od Mrtvega morja. V Betharabi najdeš nekega divjega samotarja, okoli katerega se zbirajo pastirji in božjepotniki. Govori jim, in kakor bi jih uvažal in potrjal v novi veri, jih potaplja v vodo. Zato mu pravijo Krstnik. Med njegovimi učenci je mnogo gorečnikov, ki bodo gotovo obvestili Eleazarja, da se ples pričene. Vzemsi s seboj tudi Trikongija, je sijajen človek. Tako smo si na jasnem. Tvoj neposredni predstojnik je Panza, ki ve, kaj hočem, in je dober dečko. Predpričan sem, da se bosta razumela. Zdaj pa na delo, sinova! Zdravstvujta in Mart naj vama pomaga. Ti, Panza, mi o vsem sproti poročaj!«

»Bom, gospod,« je odgovoril Panza in še želel: »Boginja Abona ti bodi naklonjena!«

Iz Cerknice

Uspeh Zdravstvenega doma v prošlem letu. Poleg ordinacij pri dveh zdravnikih in enem zobozdravniku, se prebivalstvo naše doline prav pridno poslužuje še ene zdravstvene ustanove, Zdravstvenega doma v Cerknici. Le-ta je nastanjen v šolskem prostoru in se deli na sledeče oddelke: šolska poliklinika, posvetovalnica za matere in dojenčke, otroški dispanzer, posvetovalnica za noseče žene in protituberkulozni dispanzer. Ordinacije vrši honorarni zdravnik dr. F. Smrdu, pomaga pa mu zaščitna sestra.

Poročilo o delu Zdravstvenega doma v prošlem letu izkazuje sledeče uspehe:

Šolska poliklinika je imela 1383 pregledov, intervencij in zdravstvenih posredovanj. Pri otrokih je najbolj opaziti pojave gnilih zob, glisčavosti, garij, golšavosti in hrast. Primerila se je tudi malarija (v treh primerih) in 1 primer jetike. V bolnišnico je bilo poslanih 14 otrok.

Posvetovalnica za matere in dojenčke izkazuje 179 pregledov in nasvetov. K dojenčkom je zaščitna sestra po domovih napravila 776 obiskov.

V otroškem dispanzerju je bilo zdravljenih in pregledanih 202 otrok. Sem prihajajo predvsem matere z otroki, ki imajo garje, gliste, hraste ali prehlajeni in imajo motnje v prebavi. Noseče žene pa se za nasvete najrajši obračajo privatno k zdravnikom ali k babici, zato oddelke Posvetovalnica za noseče žene v prošlem letu ne beleži nikršnih števil.

Protituberkulozni dispanzer, ki edini od oddelkov Zdravstvenega doma ni v šoli pač pa v ordinaciji dr. Smrduja izkazuje 558 obiskov. 192 je bilo pregledov prvih in ponovnih bolnikov z odprtjo uberkulozo. 141 pneumotoraksov je prejelo 13 oseb. Rentgenovih pregledov je bilo 558, sedimentacij krvi pa 86. Za tuberkulozo so umrle štiri osebe po podatkih raznih župnih uradov, dočim so dispanzerju bili znani le 3 primeri.

Končne številke izkazujejo torej v prošlem letu 1773 pregledov in posvetovanj. Zaščitna sestra pa je v svojem delokrogu napravila 891 obiskov. Ze same številke so dokaz, kako prepotrebna je ta ustanova v našem kraju. Njen uspeh je v prošlem letu ogromen, z ozirom na okoliščine, ki so vladale. K uspehu pa sta predvsem pripomogla zdravnik g. dr. Smrdu in njegova pomočnica, zaščitna sestra.

Knjige »Slovenčeve knjižnice« lahko naročite ali dobite posamezne izvide pri g. Ivanu Turšiču v Cerknici.

Sporočilo Rdečega križa. Občinski odbor Rdečega križa v Cerknici prosi vse priselence, da v njegovem uradu v šolski pisarni javijo vsako spremembo stanovanja ali zaposlitve. V njihovem interesu je torej, da priselenci to vselej store.

Oporoka osmih bojnikov

I.

Bazil Stuart je kriminalni poročevalec londonskega lista »The Star«. Pravkar je vstal izza mize, sji snel zeleni senčnik z oči, ga zadegal na pisalno mizo na kup zmečkanih listkov ob pisalnem stroju ter se tako krepko pretegnil, da bi mu bili skoraj šivi na suknjico popokali. Ob tem pa je tako od sreca vzdihnil, da je njegov tovariš za drugo mizo izgubil nit svojega članka in grdo pogledal.

»Slišite, Stuart,« zagodrnja oni. »Ali res ne morete iti kam drugam tako žalostno vzdihovat? Mislim, da imate za take opravke v tej hiši še dovolj drugih prostorov.«

Kakršno vprašanje, takšen odgovor. Zato Bazil spet sede na svoj stol ter svoji dolgi nogi v elegantnem loku vrže na vrh mize, ki je njena plošča že vsa obdrgnjena. Potem pa vnovič tako otožno vzdihne, da bi se ga moral kamen usmiliti.

George Ryan, prvi kriminalni poročevalec lista »The Star«, pa je vsekar iz trgega lesa.

»Ali mar nisi slišal, kaj sem dejal,« ga nahruli, »naj vas vrate vzame!«

Bazil lahko vzboli svoje obrvi. To učinkovito gesto je nekoč posnel po slavni igralki v gledališču »Gaiety«. Iz žepa potegne tobaknico, iz katere si počasi izbira cigarete ter tretjič vzdihne.

»Ljubi moj Ryan,« čez čas rahlo karajoč spregovori. »Pri dr. Grayu bi si morali res že dati zmeriti svoj krvni pritisk. Le malo pomislite na svojo družino. Saj ste tudi tem uboženem najbrž prava nadloga.«

»Ne čvekajte, ampak izginite! Kolikokrat naj vam še rečem?«

»Morda pa se vas spet prijemlje tista vaša zlatenica.« Bazilov glas ce kar topi sočutja. »Sicer pa, če se nič posebnega ne zgodi, bom iz tegale templja najine zabave odšel šele čez eno uro in tri minute. Poslušajte no, kaj vam predlagam.«

Nogi dene z mize na tla ter stopi k oknu, kjer nekaj časa molče strmi tja doli na Fleet Street —

Javna dela v Bolgariji

V bolgarskem sobranju je bila te dni razprava o proračunu za gradbeno ministrstvo. Razprava je začel gradbeni minister Vasiljev z obširnimi poročili o dosedanjih bolgarskih gradbenih delavnostih. Z njegovega poročila posnemamo najvažnejše podatke. Leta 1941. je bolgarsko gradbeno ministrstvo deloma zgradilo deloma pa nadzorovale postavitev 1708 novih stavb, 575 državnih ter 341 mestnih in ostalih javnih ustanov. Za zgraditve novih državnih poslopij je vlada izdala 627 milijonov levov.

Elektrifikacija države lepo napreduje. Bolgarska vlada ima v načrtu elektrifikacijo vseh svojih pokrajin. Električni tok bo država oddajala prebivalstvu po ceni 0,50 do enega leva za kilovatno uro. Izvedba elektrifikacije Bolgarije bo veljala 18 milijard levov in bo izvedena v 20. letih. Za leto 1941. ta dela niso bila samo stodoletno izvršena, temveč že tudi 60 odstotkov del, ki so bila določena za sedaj veljavno leto.

S pridobitvijo novih pokrajin se je bolgarsko cestno omrežje povečalo. Prej je znašalo 28.107 kv. kilometrov. S pridružitvijo Dobrudže se je povečalo za 1258 kv. km, Tracije, Makedonije in Morave pa še za nadaljnjih 3657 kv. km. Od pridobljenega cestnega omrežja je zgrajenih cest v dolžini 2867 km. Bolgarija je imela lansko leto 340 avtobusnih linij. V obratu jih je bilo samo 261. V prvih devetih mesecih je potovalo po teh cestah 3.912.383 potnikov.

V Bolgariji grade tudi nove proge, ki bodo vezale staro pokrajino z novo pridobljenimi kraji. Trenutno so dela v polnem teku pri graditvi proge Gušov—Kriva Palanka—Kumanovo v dolžini 95 km, zatem proga Gornja Džumaja—Carevo selo—Kofani. Ta proga bo dolga 108 km, in končno proga Motellgrad—Zlatorog—Gümürdžina v dolžini 95 km. Za zgraditev novih železniških prog je vlada določila kredit 450 milijonov levov poleg 201 milijona levov, ki so v te svrhe odobreni tudi v samostojnem proračunu državnih železnic.

Kako se živali vedejo pri letalskih napadih

Človek bi si mislil, da nastane v kakem živalskem vrtu pravi pravcati pekel, kadar se oglasi sirena, ki naznanja letalski napad. Vendar pripovedujejo ljudje, ki imajo opraviti pri živalih, da se živali večelet niti ne zmenijo za alarm in za streljanje in hruse in grmenje. Večelet še sama prisotnost streljav in čuvajev mirno vpliva na živali, ki so nastanjene v dobi te vojne samo v kletkah, da jih izstrelki ne bi ranili.

glasovito londonsko žarnikarsko cesto, na prerivačo se množico in na prepolne omnibuse. Potem se pa okrene in nadaljuje:

»Spoštovani prijatelji! Ne vem, ali se le delate, ali pa ste res tako mrzi, da vas prav nič ne prime, ko vidite, da se v tem blaženem mestu že cele tedne, da, cele mesece ni prav nič zgodilo. Tistih nekaj nedolžnih žepnih tatvin v podzemski železnici ali tistih nekaj iz porednosti razbitih oken mi seveda ni mar. Človek božji, ali res ne opazite, kako nam je treba kaj pravega, kar bi zaleglo, nekaj!«

... nekaj kakor je bil Carlylov v škandal, kaj?« ga posmehljivo prekinje Ryan.

»Tako, tako! Kak Carlylov škandal! Tisto je bilo pisanja vredno. Imenitna zadeva. Takrat se je v osmih dneh več zgodilo, kakor sicer v osmih letih!«

Prvi poročevalec pošklbi v svojega tovariša. Takrat se je bilo v resnici zgodilo, bodisi da je tako naključje naneslo ali pa je Stuartov prijatelj Hammond pripomogel, vsekakor je tedaj že docela neznani Bazil Stuart dobil v poročanje tisto zadevo, ki spofetka ni kaj prida obetala, pozneje pa se je razpasla v največji škandal, ki je pol sveta nad njim strmel. Stuart si je takrat pridobil ime kriminalnega poročevalca, o čemer je sanjal že takrat, ko je v Oxfordu študiral. Dotlej je, ker ni bilo boljših moči, v ogromnem uredništvu lista »Star« nad svojimi tovariši kraljeval Ryan z neomejeno oblastjo pravega samoderžca. Takrat pa je naenkrat zapazil, da se njegova neomejena moč maje, radi česar za svojega tekmeča ni imel preveč nežnih čustev. Čim bolj odkrito pa je kazal svojo jezo, tem bolj so se smejali njegovi tovariši, ki jih je podžigalo pobožno upanje, da bo starega lepega dne v jezi kar zadel, naker bi se »malim« odprla pot navzgor. Čeprav si Bazil kaj takega ni niti želel, niti mislil, vendar je moral od Ryanovega roganja in njegovih sitnarij toliko pretrpeti, da ga je kar ohladilo, kadar koli je zagledal kisl obraz prvega poročevalca.

Ryanove male oči zlobno zamežiknejo izpod zelene senčnice, njegov glas pa se nejevoljno zadere, kar Bazilovim ušesom le godi:

4. Drugo jutro je Mark Adnoji odšel na čelu konjeniškega krdele s sulico v osini skozi Ribiška vrata in oddiral proti dolini Jordana.

Bilo jih je kakih trideset. Marko je jahal sprejaj, ob njegovi strani pa Trikongius. Za njim se je lesketalo v soncu znamenje: srebrna roka. Jutro je bilo soparno, polno velikih raztresenih oblakov, ki so ob robovih žareli. Za obzidjem pred Bezetom in po vrhovih ob cesti so videvali še ostanke taborjenja in ognje božjepotnikov, ki so se v skupinah zbirali okoli svojih oslov, otovorjenih s predmeti, katere so kupili na sejmišču. Krdele je krenilo ob levi strani Oljske gore in zavilo proti jugu, kjer je cesta med navpičnimi stenami izginjala kakor v brezno. Pokrajina je bila grozotna. Same gole ekale s kakim šopkom kopra ali divje čebule. Ko so prodirali po tej preklenski soteski, se je mestno obzidje s svojimi stolpi črtalo pod nebo kakor ogromna krona na glavi strašnega Boga. Odmevajoči topot in rezget konj je čudno oživljal hribovje.

Mark Adonij je bil vesel. Kljub virilski togi je bil še nedorasel mladenič in ni se mu zdelo res, da vodi krdele konjenikov, da je njihov poveljnik, da se lahko kaže podložnikom z znamenji moči, ki potrjuje rimsko oblast v tej daljni deželi. Zaveda, da je postal vojak, prečastnik oborožene sile Rima, ga je navdajala s ponosom, ki ga je dvigal tudi pred samim seboj. Pilatovih besed se je spominjal in so ga bodrile. Od uspeha dane naloge je odvisna njegova sreča in njegova in Varilijina prihodnost. Zato se ji poeveti z vsem ognjem.

Po šesturnem pohodu po kameniti cesti, so začeli iti nizdol in pot ni bila več tako grapaeta. Prišli so v dolino Jordana in že v zraku so začutili svežost po tistju, ki je rastle ob reki.

Ko so imeli za seboj širok pas gostih tamarike in terebint, je krdele pritoptalo na neko goljavo, ki je bila nekaj sto korakov oddaljena od Mrtvega morja.

Živali, ki so sicer najbolj plašne, kot antilope in različne zajčje vrste, se tudi pri najhujšem streljanju ne dajo motiti. Tudi na zverine niti malo ne vpliva zunanje bolenje in grmenje. Če se kak strel protiletalskih topov oglasi s posebnim gromom, tedaj se mogoče vznemiri kak mlad lev ali medved. Toda že ga potolaži čuvajeva beseda. Prav tako lahko se dajo pomiriti sloni, ki večelet brezbrizno ležijo v svoji hiši in se dvignejo le pri najhujšem trušču in tiho in pozorno prisluškujejo. — V akvariju so precej razburjeno vedejo krokodili in aligatorji. Čim bolj zunanja treska, tem bolj tulijo. Vendar je to le izraz njihove besnosti in se ne zavedajo nobene nevarnosti. Velikanske kače pa spijo dalje in jih noben trušč nič ne briga, gluhe so in ne slišijo nič. Gamsi in druge gorske živali imajo nemara kak občutek nevarnosti, ker plašno pobegnejo na najvišjo skalo, ki je ondi njim na razpolago. Tudi tuljaji se skrijejo v vodo.

Seveda so tozadevni ljudje že razmišljali, kako da nočni trušč, ki ga živali niso vajene, tako

Mali oglasi

Prodamo

Zimska suknja

primerna za g. duhovnike se prodaja ali zamenja za slatino. Prav tako črn sako, Naslov v upravi »Slov.« št. 651. 1

Dva šivalna stroja

»Singer«, en specialen za entlanje, ugodno prodam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 663.

Berite Slovenca in oglašujte v njem!

DRVA PREMOG
IV. SCHUMI
DOLENJSKA
CESTA

Ljudska posojilnica v Ljubljani

zadruga z neomejenim jamstvom

v lastni palači v Ljubljani, Miklošičeva c. 6

nasproti hotela Union

sprejema hranilne vloge v vsaki višini in jih

na ugodneje obrestuje, daje posojila na

vk. izbo in proti poroštvu.

Posojilnica je bila ustanovljena l. 1895

»Bethabara!« je vzkliknil Trikongius in pokazal skupino koč, ki so se kupičile na bregu.

Reka se je mlečnosiva valila izmed gostega trstja in vrbovja in se je na tem mestu razširila, da jo je bilo mogoče bresti. Po sredi tihe vode je bilo dvanajet debelih skal, prižastih kakor jajca velikanskih ptic. Tod so Izraelci, prihajajoči iz pušave, prehajali s suhimi nogami čez eveto reko.

Pokrajina je bila obupno žalostna.

Tam spodaj se je širilo naslikano močno modro Mrtvo morje, obdano z bregovi kakor s sipinami sivga pepela, in Jordan se je tiho izlival vanj kakor v grobnico. Po dolini se je izgubljal med zlato barvo ogromnega trstja in tu in tam med temnejšimi liammi vrb žaluj, ki so povešale svoje veje nad vodo. Edina živa barva te tihe pokrajine brez ptic je bila reke zelenice oleandrov, a njihovi beli in rdečkasti venci so se zdeli kakor mrtvaški cvetovi.

To mračnost so ipopolnjevali še ljudje.

Ko so vojaki v oblaku prahu pridirjali izmed grmčja, so zaslišali ostro grozeč glas, ki je klical: »Gorje vam, gadja zalega! Ze je sekira nastavljena drevesom na korenino in vsako drevo, katero ne rodi dobrega sadu, se bo posekalo in vrglo v ogenj.«

Bil je mlad mož ne dosti čez trideseta, ves eršat in z veliko glavo, ki so jo pokrivali plavi lasje. Na eebi je imel obleko iz velblodje dlake in usnjem pas okoli ledij. V njegovem ehujšanem obrazu so žarele oči ko dva goreča cglja. Pred njim je bila ob svojih oblekah gruča nagih ljudi, ki so pravkar prišli iz vode in ga pepadeni gledali. Ko so zaslišali topot konj in zagledali med tamariskami in oleandri bleščeče okl.p. in čelade legionarjev, so planili na svoje cunje in se razgubili za sipinami peska.

Druga skupina je bila karavana popotnikov, ki so prav tedaj prebrodili reko in se ustavili s svojimi osli in velblodi blizu bethabarskih hiš, se oslanjali na svoje palice in gledali prizor.

malo vznemirja živali. Dognali so eno samo pojasnilo, da živalim ne pomeni grmenje in bliskanje topov nič drugega ko nevihto, ki so jo že tolikrat doživeli v svobodi. Le ena sama vrsta živali se zares zglozi pri letalskem napadu, in to so p i e e. Čim se začne streljanje, se opice zares preplašijo in začno vrečati in kričati in noreti po kletkah. Ker pa ta strah vpliva na njih črevesje, imajo čuvaji nato s pospravljanjem do drugega dne čez glavo dela.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih pa ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Film duhovitosti, šarma in lepote

Nič ni tako skrito...

Romantična ljubezen ljubeč in bogataševa sina sina. Armando Falconi, Carla del Poggio.

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Lukrecija Borgia

Monumentalno zgodovinsko filmsko veledelo

Isa Pola Carlo Ninci, Mario Bernardi

Federico Benfer

KINO UNION - TEL. 22-21

Velika filmska drama ljubezni in ljubosunja z igrali svetovnega slovesa

Zapuščena

CORINNA LUCHAIRE - MARIA DENIS - GIOVIGIO RIGATO

KINO MATICA - TEL. 22-41